

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI
**LAHTI – EUROOPAN
YMPÄRISTÖPÄÄKAUPUNKI 2021**
HANKKEESTA

– SISÄLTÖ

	s. 3	Tiivistelmä
	s. 4	Raportissa käytetyt lyhenteet
1	s. 5	Johdanto
2	s. 6	Vaikutusten arvioinnin osa-alueet ja aineisto
3	s. 7	Vaikutusten arviointi kestävän kehityksen tavoitteita soveltaen
3.1	s. 8	Arviointimenetelmän kuvaus
3.2	s. 13	Talous- ja hallintovaikutukset
3.2.1	s. 13	Talous ja hallintovaikutusten mittarit ja toteuma
3.2.2	s. 15	Talousvaikutukset
3.2.3	s. 16	Hallintovaikutukset
3.2.4	s. 17	Yhteenveto talous- ja hallintovaikutuksista
3.3	s. 18	Ympäristövaikutukset
3.3.1	s. 18	Ympäristövaikutusten mittarit ja toteuma
3.3.2	s. 20	Kiertotalous
3.3.3	s.20	Ilmastonmuutos
3.3.4	s. 21	Luonnon monimuotoisuus
3.3.5	s. 22	Yhteenveto ympäristövaikutuksista
3.4	s. 23	Sosiaaliset vaikutukset
3.4.1	s. 23	Sosiaalisten vaikutusten mittarit ja toteuma
3.4.2	s. 25	Koulutuksen edistäminen YPK-vuoden aikana
3.4.3	s. 27	Osallisuus
3.4.4	s. 28	Sosiaalinen yhdenvertaisuus ja tasa-arvo
3.4.5	s. 29	Yhteenveto sosiaalisista vaikutuksista
3.5	s. 30	Yritysvaikutukset
3.5.1	s. 30	Yritysvaikutusten mittarit ja toteuma
3.5.2	s. 34	Yhteenveto yritysvaikutuksista
4	s. 36	Ympäristöpääkaupunkivuoden viestinnän vaikutukset
4.1	s. 36	Viestinnän vaikutusten arviointimenetelmän kuvaus
4.2	s. 37	Viestinnän vaikutusten arvioinnin tulokset
4.3	s. 42	Yhteenveto viestinnän vaikutuksista
5	s. 43	Johtopäätökset ja suositukset
	s. 46	Lähteet
	s. 49	Liitteet
	s. 49	Liite 1. Viestinnän arvioinnin sidosryhmäkysely

– TIIVISTELMÄ

Vaikutusten arvioinnin kohteena oli Lahti – Euroopan ympäristöpääkaupunki (YPK) 2021 hanke, jonka yhteiskunnallisia vaikutuksia arvioitiin YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden sekä hankkeelle asetettujen tavoitteiden ja mittareiden suhteen. Lisäksi arvioitiin YPK-vuoden viestinnän onnistumista viidestä eri näkökulmasta.

YPK-hanke onnistui edistämään kestävän kehityksen tavoitteita ja saavutti varsin monta hankkeelle asetettua tavoitetta. Talous- ja hallintovaikutusten osalta hanke on tuonut kaupunkiin työpaikkoja ja kasvunäkymiä. YPK-vuosi on tiivistänyt yhteistyötä Päijät-Hämeen kaupunkien ja kuntien kesken. Ympäristövaikutusten osa-alueella YPK on parhaiten onnistunut ilmastonmuutokseen liittyvissä hankkeissa ja saanut niillä laajaa mediahuomiota sekä lisännyt tietoisuutta ilmastonmuutoksen vaikutuksista. Myös vesistöön ja kiertotalouteen liittyneitä hankkeita ja tilaisuuksia oli paljon. Sosiaalisten vaikutusten osalta vuosi edisti koulutusta ja ympäristötietoisuuden kasvua monipuolisilla hankkeilla ja kumppanuuksilla. YPK-vuoteen osallistuminen oli aktiivista joidenkin tahojen osalta, toisaalta COVID19-pandemia saattoi vaikuttaa erityisesti paikallisesti YPK-vuoden näkyvyyteen ja siten osallisuusaktiivisuuteen. Sosiaalista yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistettiin saavutettavilla tapahtumilla ja YPK-vuoden puhujia valittaessa. Alueen elinvoimaisuuden ja maineen parantamiseksi

tehtiin useita toimenpiteitä ja yritysvaikutukset tulevat selkeimmin näkymään tulevaisuudessa. YPK-hanke on vaikuttanut merkittävästi hiilineutraalin rakentamisen kehityskeskukseen ja sähköisen liikenteen klusterin syntymiseen nimenomaan Lahden alueelle.

YPK-vuoden viestintä oli monipuolista ja useita eri viestinnän keinoja hyödynnettiin. Paikallisessa ja kansainvälisessä näkyvyydessä onnistuttiin parhaiten, mutta kansallisesti näkyvyys olisi voinut olla suurempaa. YPK-vuoden viestintä onnistui tuomaan Lahtea esiin ympäristöasioiden edelläkävijänä.

YPK-vuoden tavoitteet olivat sujuva ja hyvinvointia lisäävä arki, parhaat ympäristöratkaisut kestäviin kaupunkeihin sekä ympäristöpääkaupungin kansainvälisen näkyvyyden vahvistaminen. Ensimmäinen tavoite on ollut paikallisesti merkittävin ja sitä on tuotu esiin hankkeen viestinnässä ja YPK:n rahoittamissa hankkeissa muun muassa osallistamalla sidosryhmiä. Toteutetuilla hankkeilla on mahdollista edistää tavoitetta tulevaisuudessa, mikäli niistä syntyy jatkoa. Tavoitteelta parhaat ympäristöratkaisut kestäviin kaupunkeihin odotettiin enemmän kuin mitä YPK-vuoden aikana ehdittiin saada aikaan. Tavoitteista viimeisin onnistui hyvin ja Lahti keräsi paljon kansainvälistä mediahuomiota ympäristöpääkaupunkivuoden seurauksena.

– RAPORTISSA KÄYTETYT LYHENTEET

ESS:	Etelä-Suomen Sanomat
HTV:	Henkilötyövuosi
ILMAVA:	Ilmastojohtamisen valmennus kunnille
Pk-yritys:	Pieni- ja keskisuuri yritys
SDG:	Sustainable Development Goals, kestävän kehityksen tavoitteet
YK:	Yhdistyneet kansakunnat
YPK:	Ympäristöpääkaupunki

1 JOHDANTO

Vaikutusten arvioinnin kohteena oli Lahti – Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 hanke. Hanketta on toteuttanut Kestävä Lahti -säätiö, joka on saanut rahoituksensa Lahden kaupungilta, ympäristöministeriöltä, 14 yrityskumppanilta sekä Lahden seudun lähikunnilta. Ympäristöpääkaupunkihanke on alkanut syyskuussa 2019 Lahden kaupungin työnä ja hanke on siirtynyt Kestävä Lahti -säätiön projektiksi toukokuussa 2020.

Vaikutusten arvioinnin tavoitteena oli hahmottaa ympäristöpääkaupunkivuoden yhteiskuntavaikutukset kestävä kehityksen eri osa-alueilla. Vaikutusten arvioinnissa huomioitiin hankkeen kohdentuminen sekä paikallisiin yhteisöihin että kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöverkostoon. Arvioinnin lopputulos on osa Lahti - Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 hankkeen loppuraporttia.

Euroopan ympäristöpääkaupunki (European Green Capital Awards, EGCA) on Euroopan komission järjestämä kilpailu. Nimitys jaetaan vuosittain yhdelle kaupungille, joka on ympäristötoiminnan edelläkävijä, toimii esimerkkinä muille kaupungeille sekä kehittää innovatiivisia ratkaisuja ympäristöhaasteisiin. Ennen Lahtea tunnustuksen on saanut 11 eurooppalaista kaupunkia, pohjoismaisista kaupungeista Tukholma, Kööpenhamina ja Oslo (Greenlahti 2022a).

Lahden ympäristöpääkaupunkivuoden tavoitteina ovat olleet

- sujuva ja hyvinvointia lisäävä arki
- parhaat ympäristöratkaisut kestäviin kaupunkeihin
- ympäristöpääkaupungin kansainvälisen näkyvyyden vahvistaminen.

Ympäristöpääkaupunkivuoden ohjelma ja tapahtumat rakentuivat neljän teeman – hiilineutraalin elämän, kiertotalouden, osallisuuden sekä luonnon ja veden ympärille (Greenlahti 2022a).

2 VAIKUTUSTEN ARVIOINNIN OSA-ALUEET JA AINEISTO

Ympäristöpääkaupunkihankkeen vaikutusten arviointi tehtiin YK:n kestävän kehityksen tavoitteita (Agenda 2030) ja niiden mittareita soveltaen. Arvioinnin osa-alueet ovat talous- ja hallintovaikutukset, ympäristövaikutukset, sosiaaliset vaikutukset, yritysvaikutukset sekä viestinnän vaikutukset. Vaikutusten arvioinnissa tarkasteltiin hankkeen vaikutuksia paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Arvioinnissa keskityttiin myös siihen, miten eri sidosryhmät (kuntalaiset, kaupunki ja yritykset) ovat osallistuneet ja hyötäneet ympäristöpääkaupunkivuodesta.

Työn aineistoihin lukeutuivat ympäristöpääkaupunkihankkeen väliraportit rahoittajille, hankkeen rahoittamien sidosryhmäprojektien väli- ja loppuraportit, yritys yhteistyökumppanuuksiin liittyvät raportit, asukaskyselyiden tulokset (kuntalaiskyselyt) sekä viestinnän seurantaraportit ja kampanjoiden erilliset raportit. Lisäksi työssä käytettiin muuta tausta-aineistoa, kuten ympäristöpääkaupungin ja hankkeen yhteistyökumppaneiden www-sivuja sekä esimerkiksi Etelä-Suomen Sanomien artikkeleita. Tutkimusmenetelmiä sekä alustavia arviointihavaintoja työstettiin kahdessa työpajassa yhdessä Kestävä Lahti säätiön ja Lahden kaupungin asiantuntijoiden kanssa. Lisäksi Kestävä Lahti -säätiön hallituksen asiantuntemusta hyödynnettiin arvioinnissa.

3 VAIKUTUSTEN ARVIOINTI KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEITA SOVELTAEN

Ympäristöpääkaupunkivuoden vaikutuksia arvioitiin soveltaen YK:n kestävän kehityksen tavoitteita (kuva 3.1) (Sustainable Development Goals, SDG). YK:n jäsenvaltiot hyväksyivät vuonna 2015 kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030 ja sen sisältämät 17 kestävän kehityksen tavoitetta vuosille 2016–2030. Nämä yhdessä tarjoavat yhteisen kielen yhteiskunnan kestävyyshaasteiden ratkaisemiseen. Valtioiden lisäksi tavoitteiden saavuttamiseen tarvitaan myös paikallishallinnon, yksityissektorin, kansalaisyhteiskunnan ja kansalaisten laajaa osallistumista (Global Compact Network Finland 2022).

Kuva 3.1
YK:n kestävän kehityksen tavoitteet
(Suomen YK-liitto 2022)

3.1 ARVIOINTIMENETELMÄN KUVAUS

Kestävän kehityksen tavoitteilla on yhteensä 169 alatavoitetta. Näiden alatavoitteiden avulla määritettiin ympäristöpääkaupunkihankkeelle asetettujen tavoitteiden ja mittareiden kohdentuminen kestävän kehityksen tavoitteisiin. Lisäksi alatavoitteiden sisällön avulla poimittiin mukaan muutamia lisämittareita esimerkiksi Lahden kaupungin hallinnollisiin ohjelmiin liittyen. Arviointityöhön ja tulosten visualisointiin sovellettiin AFRYn kehittämää Sustainability Scanning Tool -menetelmää. Käytetyt mittarit on esitelty jokaisen vaikutusarvioinnin osa-alueen alussa (kappaleet 3.2–3.5).

Kestävän kehityksen tavoitteet eri vaikutusosa-alueille oli määritetty ennen vaikutusten arvioinnin aloittamista Kestävä Lahti -säätötoimestä. Tavoitteet 1, 2, 3, 14 ja 17 oli jätetty vähemmän olennaisina arvioinnin ulkopuolelle. Vaikutusten arvioinnin aikana päätettiin kuitenkin lisätä tavoite 17 Yhteistyö ja kumppanuus mukaan, erityisesti yritysvaikutusten arviointiin. Arvioinnissa myös todettiin, että tavoitteelle 5 Sukupuolten tasa-arvo ei hankkeessa ole kuvaavia mittareita, mutta tavoite sisällytettiin osaksi sosiaalisten vaikutusten arviointia. On hyvä huomata, että YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ovat hyvin linkittyneitä toisiinsa ja tässäkin arvioinnissa esimerkiksi kaikki ympäristömittarit eivät ole ainoastaan ympäristövaikutusten arviointiin nimettyjen tavoitteiden alla.

Taulukko 3.1

YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden kuvaus ja arvioinnin osa-alueet. (Kuvat ja kuvaus, Suomen YK-liitto 2022)

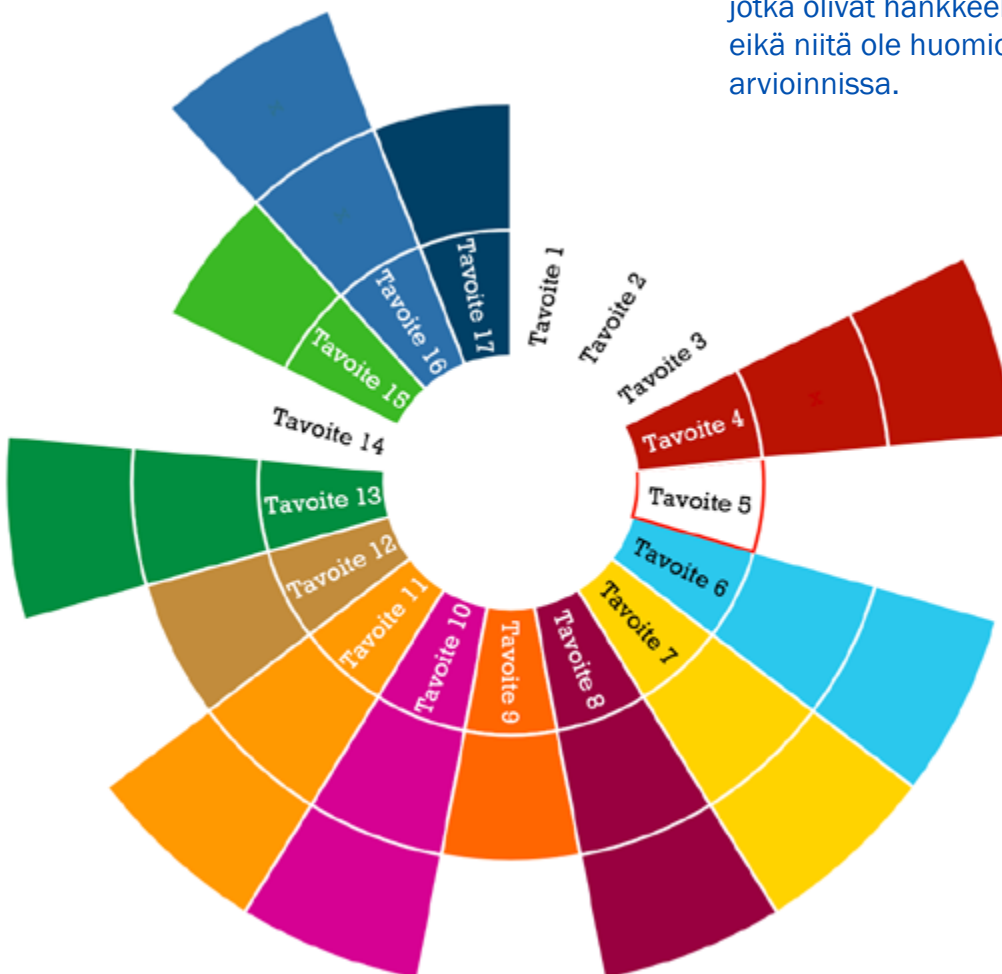
	Tavoitteen kuvaus	Osa-alue, jossa mukana arvioinnissa
 <p>1 EI KÖYHYTTÄ</p>	<p>1. Poistaa köyhyys sen kaikissa muodoissa kaikkialta.</p>	Ei olennainen ympäristöpääkaupunkihankkeen arvioinnissa.
 <p>2 EI NÄLKÄÄ</p>	<p>2. Poistaa nälkä, saavuttaa ruokaturva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestävää maataloutta.</p>	Ei olennainen ympäristöpääkaupunkihankkeen arvioinnissa.
 <p>3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA</p>	<p>3. Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille.</p>	Ei olennainen ympäristöpääkaupunkihankkeen arvioinnissa. ympäristön terveysvaikutukset huomioituna muiden tavoitteiden kautta.
 <p>4 HYVÄ KOULUTUS</p>	<p>4. Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet.</p>	Sosiaaliset vaikutukset
 <p>5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO</p>	<p>5. Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia.</p>	Sosiaaliset vaikutukset. Tälle tavoitteelle ei ole arvioinnissa mittareita vaan se linkittyy muihin tavoitteisiin.
 <p>6 PUHDAS VESI JA SANITAATIO</p>	<p>6. Varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille.</p>	Ympäristövaikutukset
 <p>7 EDULLISTA JA PUHDASTA ENERGIAA</p>	<p>7. Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille.</p>	Yritysvaikutukset
 <p>8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA</p>	<p>8. Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja.</p>	Talous- ja hallintovaikutukset, yritysvaikutukset
 <p>9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA</p>	<p>9. Rakentaa kestävää infrastruktuuria sekä edistää kestävää teollisuutta ja innovaatioita.</p>	Yritysvaikutukset

(taulukko jatkuu seuraavalla sivulla)

<p>10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN</p> 	<p>11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT</p> 	<p>10. Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä.</p>	<p>Sosiaaliset vaikutukset</p>
<p>12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA</p> 	<p>13 ILMASTÖTEKOJA</p> 	<p>11. Taata turvalliset ja kestävätkä kaupungit sekä asuinyhdyskunnat.</p>	<p>Talous- ja hallintovaikutukset</p>
<p>14 VEDENALAINEN ELÄMÄ</p> 	<p>15 MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ</p> 	<p>12. Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys.</p>	<p>Ympäristövaikutukset</p>
<p>16 RAUHA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO</p> 	<p>17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS</p> 	<p>13. Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan.</p>	<p>Ympäristövaikutukset</p>
		<p>14. Säilyttää meret ja merten tarjoamat luonnonvarat sekä edistää niiden kestävää käyttöä.</p>	<p>Ei olennainen ympäristöpääkaupunkihankkeen arvioinnissa.</p>
		<p>15. Suojella maaekosysteemejä, palauttaa niitä ennalleen ja edistää niiden kestävää käyttöä; edistää metsien kestävää käyttöä; taistella aavikoitumista vastaan; pysäyttää maaperän köyhtymisen ja luonnon monimuotoisuuden häviäminen.</p>	<p>Ympäristövaikutukset</p>
		<p>16. Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin; rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla.</p>	<p>Talous- ja hallintovaikutukset, sosiaaliset vaikutukset</p>
		<p>17. Tukea vahvemmin kestävätkä kehityksen toimeenpanoa ja globaalia kumppanuutta.</p>	<p>Yritysvaikutukset</p>

Ympäristöpääkaupunkihankkeen vaikutus YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseen on esitetty seuraavassa kuvassa kolmiportaisella asteikolla. Kunkin kestävän kehityksen tavoitteen väripylvään pituus kehällä muodostuu tavoitteen arvioimiseen käytettyjen mittareiden

keskiarvona. Jokaisen arvioinnissa käytetyn mittarin saavuttaminen on arvioitu asteikolla: ei toteutunut – toteutui osittain – toteutui ja näistä arvioinneista on muodostunut keskiarvo. Jos tavoitteessa on kaksi väriosaa, tavoitteen edistäminen on osittain toteutunut (esim. tavoite 9) ja jos kolme osaa, tavoitteen edistäminen on toteutunut hyvin. Värittömät tavoitteet ovat niitä, jotka olivat hankkeelle vähemmän olennaiset eikä niitä ole huomioitu tässä vaikutusten arvioinnissa.

Kuva 3.2

YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edistäminen ympäristöpääkaupunkihankkeelle asetettujen mittareiden perusteella.

Kuvasta 3.2 voidaan huomata, että YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin sovelletuilla mittareilla arvioiden ympäristöpääkaupunkihanke on edistänyt toiminnallaan kestävän kehityksen tavoitteita. Tavoitteelle 5 ei arvioinnissa asetettu mittareita. Tavoitteiden 9, 12, 15 ja 17 mittareiden osalta on onnistuttu keskitasoisesti ja muiden arvioitujen kahdeksan tavoitteen osalta hyvin. Keskiarvotarkastelun sisällä on luonnollisesti aina vaihtelua ja seuraavissa kappaleissa pureudutaan vaikutuksiin eri osa-alueittain.

3.2 TALOUS- JA HALLINTOVAIKUTUKSET

3.2.1 Talous ja hallintovaikutusten mittarit ja toteuma

Talous- ja hallintovaikutuksina arvioitiin ympäristöpääkaupunkivuoden suoria ja välillisiä vaikutuksia. Kestävän kehityksen

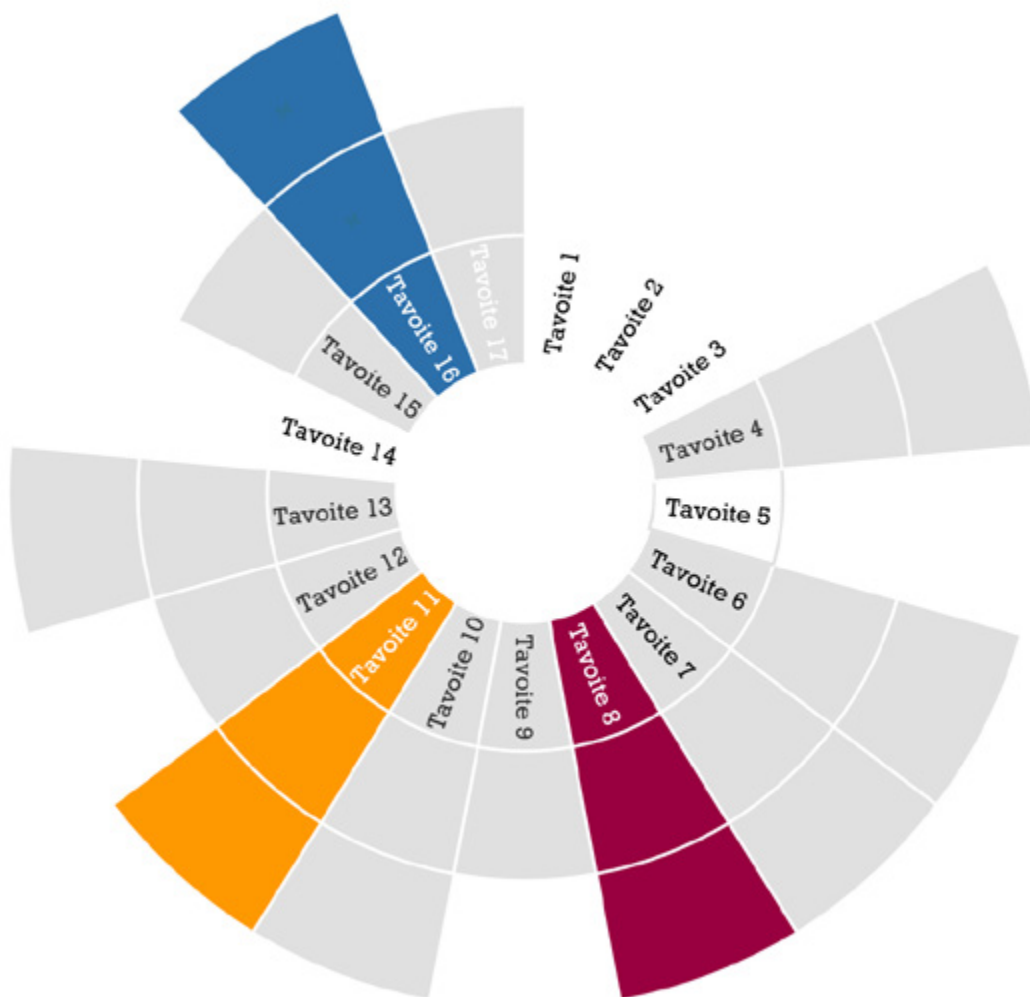
tavoitteista tässä tarkastelussa on mukana kolme tavoitetta liittyen työhön ja talouskasvuun, kestäviin kaupunkeihin ja yhteisöihin sekä oikeudenmukaisuuteen ja hyvään hallintoon. Tavoitteet ja niihin liitetyt mittarit on esitetty taulukossa 3.2.

Taulukko 3.2

Talous- ja hallintovaikutusten arviointiin käytetyt kestävän kehityksen tavoitteet ja mittarit.

	Lyhyt kuvaus	Mittarit
	8. Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua	Projektituen kautta syntyneet työpaikat, yhteistyössä yritysten kanssa valmistellut hankkeet, projektitoteuttajien arvio tavoitteiden saavuttamisesta projektissa
	11. Kestävät kaupungit ja yhteisöt	Ilmanlaadun kehityssuunta, jätteiden kierrätys, yhteistyökaupunkien määrä, yhteistyökaupunkien ja -kuntien tyytyväisyys YPK:n näkyvyydestä, kaupunkien yhteistyössä järjestämät tilaisuudet
	16. Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto	Yhteistyökaupunkien määrä, yleisömäärien vastaavuus projektien toteuttajien odotuksiin

Talous- ja hallintovaikutusten mittareiden perusteella kestävän kehityksen tavoitteiden edistämisen osalta onnistuttiin hyvin (kuva 3.3).

Kuva 3.3

Talous- ja hallintovaikutusten arviointiin käytettyjen mittareiden keskiarvototeuma.

3.2.2 Talousvaikutukset

Talousvaikutuksina voidaan käsittää ympäristöpääkaupunkihankkeen työllistämisaikutus, kaupungin verotulojen lisääntyminen esimerkiksi uusien asukkaiden ja yritysten myötä sekä tapahtuma- ja matkailutulot alueella. Talous- ja hallintovaikutuksia on käsitelty pääasiassa alueen kaupunkien ja kuntien kautta, yritysvaikutukset on esitetty omassa kappaleessaan 3.5.

Kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisia mittareita talousvaikutuksille on arvioinnissa ympäristöpääkaupunkihankkeen myöntämän projektituen kautta syntyneet työpaikat. Projektitukea myönnettiin yli 80 projektille, rahoituksen yhteismäärä oli lähes 1,2 miljoonaa euroa. Työpaikkoja syntyi henkilötyövuosina (htv) mitattuna näissä projekteissa 36,5, mikä ylitti asetetun mittarin tavoitteen (hyvä: palkkatyötä yli 30 htv). Projektirahoitus on synnyttänyt suoraan hieman yli kaksi kertaa enemmän palkkatyötä kuin ympäristöpääkaupungin hankeorganisaatio työllisti henkilötyövuosina (15 htv). Toisaalta projektituen työllisyysvaikutusten pituudesta tai pysyvyydestä ei ole olemassa tilastoitua tietoa. Projekteissa hyödynnettiin merkittävästi myös vapaaehtoistyötä (15 htv), mikä on aktivoinut alueen asukkaita pandemia-aikana.

COVID19-pandemiatilanne on aiheuttanut sen, että ympäristöpääkaupunkivuoteen suunniteltuja tapahtumia on jouduttu perumaan,

siirtämään paikan päällä Lahdessa tapahtuvista tilaisuuksista virtuaalitalaisuuksiksi ja muutama kumppanitalaisuuksista on suunniteltu järjestettävän vuonna 2022. Tapahtumien, konferenssien ja erityisesti matkailun tuottamat tulot alueella ovat jääneet odotuksia pienemmiksi.

Yksi YPK-vuoden tavoite on ollut sujuva ja hyvinvointia lisäävä arki, missä yhtenä osiona voidaan nähdä Lahden seudun houkuttelevuus asuinpaikkana. Lahden asukasluku on viime vuosina kasvanut hieman ja vuonna 2021 väkiluku kasvoi 109 henkilöllä. Vuonna 2020 kasvua oli 161 henkilöä (Lahden kaupunki 2022a, 2022b). Nämä tilastot eivät kuitenkaan kerro ympäristöpääkaupunkitittelin mahdollisesti herättämästä kiinnostuksesta Lahtea kohtaan. Lahden kaupungin mainetutkimuksessa vuoden 2022 alussa on kysytty Lahden ulkopuolella asuvien muuttohalukkuutta Lahteen. 18–25-vuotiaista vastaajista jopa 44 % voisi varmasti tai mahdollisesti muuttaa Lahteen (Ulander ym. 2022). Kyselyssä tästä ikäryhmästä 42 % tiesi Lahden toimineen ympäristöpääkaupunkina, mikä oli enemmän kuin muissa ikäryhmissä. Työpaikka ja edullinen asuminen mainitaan useimmiten muuttohalukkuuteen vaikuttavina tekijöinä.

Kaupungin asukasluvun kasvu ei yksin kasvata kaupungin verotuloja vaan tarvitaan myös työpaikkoja. Yritykset ja niiden investoinnit tuovat alueelle elinvoimaa. Kuten yllä on

kuvattu, ympäristöpääkaupunkihanke on tuonut kaupunkiin työpaikkoja ja kasvunäkymiä. Lahden talous on myös kehittynyt ennakoitua paremmin vuoden 2021 aikana (Lahden kaupunki 2021a). Verotulot ovat kasvaneet ja työllisyys hieman parantunut.

3.2.3 Hallintovaikutukset

Ympäristöpääkaupunki-hanketta on ollut rahoittamassa Lahden kaupungin lisäksi Hollolan kunta, Heinolan kaupunki, Orimattilan kaupunki ja Asikkalan kunta. Hankkeen on todettu lisänneen Päijät-Hämeen kuntien yhteistyötä. Teema on yhdistänyt seudun ja yhteistyötä arvellaan olevan jatkossakin enemmän (Kestävä Lahti 2021a). Kumppanikyselyn perusteella yhteistyökunnat ja -kaupungit ovat olleet myös varsin tyytyväisiä ympäristöpääkaupunkihankkeen hyötyihin, vastaavuus odotuksiin ja hyödyt on arvioitu asteikolla 1–5 olevan tasolla 4, eli hanke on toteutunut hyvin tai tavoitteiden mukaan.

Ympäristöpääkaupunkihankkeessa yhtenä tavoitteena on ollut koota vaikuttava yhteistyöverkosto. Yhteistyökaupunkeja hankkeella oli tapahtumissa sekä yhteistyöhankkeissa kaikkiaan 37 ja tavoitemittari saavutettiin hyvin, samoin kuin yhteistyössä järjestettävien tilaisuuksien tavoitemäärä. Tapahtumien osalta yhteistyökaupungit painottuivat ulkomaisiin kaupunkeihin ja yhteistyöhankkeissa taas suomalaisiin kaupunkeihin ja kuntiin. Yhteistyöhankkeita

on alkanut myös ulkomaisten kaupunkien kanssa, esimerkiksi Lahdessa lanseeratut metsätyöpisteet ovat herättäneet kiinnostusta ulkomailla ja niitä tullaan valmistamaan ainakin Ruotsissa, mikä tekee niistä myös käytännön skaalattavan, ympäristöpääkaupunkivuoden aikana kehitetyn ratkaisun (Kestävä Lahti 2021b).

Lahden kaupungin osalta ympäristöpääkaupunkivuosi on tuonut lisäresursseja kaupungin viestintään ja myös konkreettisiin hankkeisiin (Kuntaliitto 2022a). Kaikkien muiden osallistuneiden kuntien osalta tilanne ei ole ollut sama ja henkilöressurssien on koettu olleen vähäiset tuottamaan vastinetta (Kestävä Lahti 2021a). Ympäristöpääkaupunkivuoden jälkeen myös Lahden kaupungin resurssit niukkenevat, joten on hyvä, että alueen kaupungit ja kunnat ovat tiivistäneet yhteistyötään. Asikkalan kunnanjohtaja Rinna Ikola-Norrbacka on todennut, että ilmastotyön puuttuvia resursseja kannattaa pyrkiä helpottamaan hakeutumalla rohkeasti erilaisiin yhteistyömuotoihin sekä paikallisesti että kuntarajojen ulkopuolella (Kuntaliitto 2022b). Hallinnon kannalta ympäristöpääkaupunkivuoden yksi merkittävistä vaikutuksista on Ikola-Norrbackan mukaan se, että ympäristötyö tunnustetaan kunnassa ja vuosi antoi ikään kuin luvan puhua siitä (Kestävä Lahti 2021a, Perälä 2022).

Lahti, Heinola, Hollola ja Asikkala ovat olleet vuonna 2021 mukana ILMAVA-hankkeessa,

joka on kuntien ilmastotavoitteita tukeva valmennus ja järjestetty yhteistyössä ympäristöpääkaupunkivuoden kanssa. Lahti on ollut hankkeessa myös vertaisarvioitavana Tampereen ja Turun kaupunkien kesken. Lahden osalta arvioitiin kaupungin hankintatoimi, kaupungin ja elinkeinotoimijoiden välinen yhteistyö ja sosiaalisen pääoman hyödyntäminen ilmastotyössä. Lahden osalta kaupungin ympäristöneuvontapäällikkö Päivi Sieppi toteaa vertaisarvioinnista: ”Ulkopuolinen arviointi auttoi sanoittamaan kehittämiskohteitamme ja helpottaa niihin tarttumista käytännössä.”. Sieppi myös arvioi, että kokemusten ja toimintamallien jakaminen kaupunkien välillä vertaisarvioinnissa on arvokasta. (Kuntaliitto 2022a)

Lahden kaupungin hallinnolle ympäristöpääkaupunkivuosi avasi pääsyn erilaisiin kansainvälisiin organisaatioihin. Näillä forumeilla mukana oleminen tuo yhteistyötä, uusia ideoita ja edelleen näkyvyyttä Lahden seudulle ympäristöasioiden edelläkävijänä. Yhtenä esimerkkinä voidaan nostaa Lahden kaupungin mukanaolo osana Suomen valtuuskuntaa syksyn 2021 YK:n ilmastokokouksessa Glasgow’ssa (Ojala & Kulonen 2021).

3.2.4 Yhteenveto talous- ja hallintovaikutuksista

Yhteenvetona talous- ja hallintovaikutusten osalta voidaan todeta, että erityisesti paikallisesti, mutta myös kansallisesti ja kansainvälisesti

ympäristöpääkaupunkivuosi on onnistunut tavoitteissaan ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteita on pystytty edistämään varsin hyvin. Ympäristöpääkaupunkihanke on tuonut kaupunkiin työpaikkoja ja kasvunäkymiä. Yhteistyö alueen kaupunkien ja kuntien kesken on tiivistynyt yhteisen teeman myötä, mikä antaa alueelle tehoa jatkaa ympäristöasioiden edelläkävijänä.

3.3 YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

3.3.1 Ympäristövaikutusten mittarit ja toteuma

Ympäristöpääkaupunkivuoden ohjelma ja tapahtumat rakentuivat neljän teeman – hiilineutraalin elämän, kiertotalouden, osallisuuden sekä luonnon ja veden ympärille (Greenlahti 2022a). Hankkeen ympäristövaikutuksia arvioidaan näiden

samojen ympäristöteemojen, kiertotalouden, ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden, näkökulmasta. Kestävän kehityksen tavoitteista tarkastelussa on neljä tavoitetta, jotka liittyvät puhtaaseen veteen, vastuulliseen kuluttamiseen, ilmastotekoihin sekä maa- ja vesiekosysteemeihin. Tavoitteet ja niihin liittyvät mittarit on esitetty taulukossa 3.3.

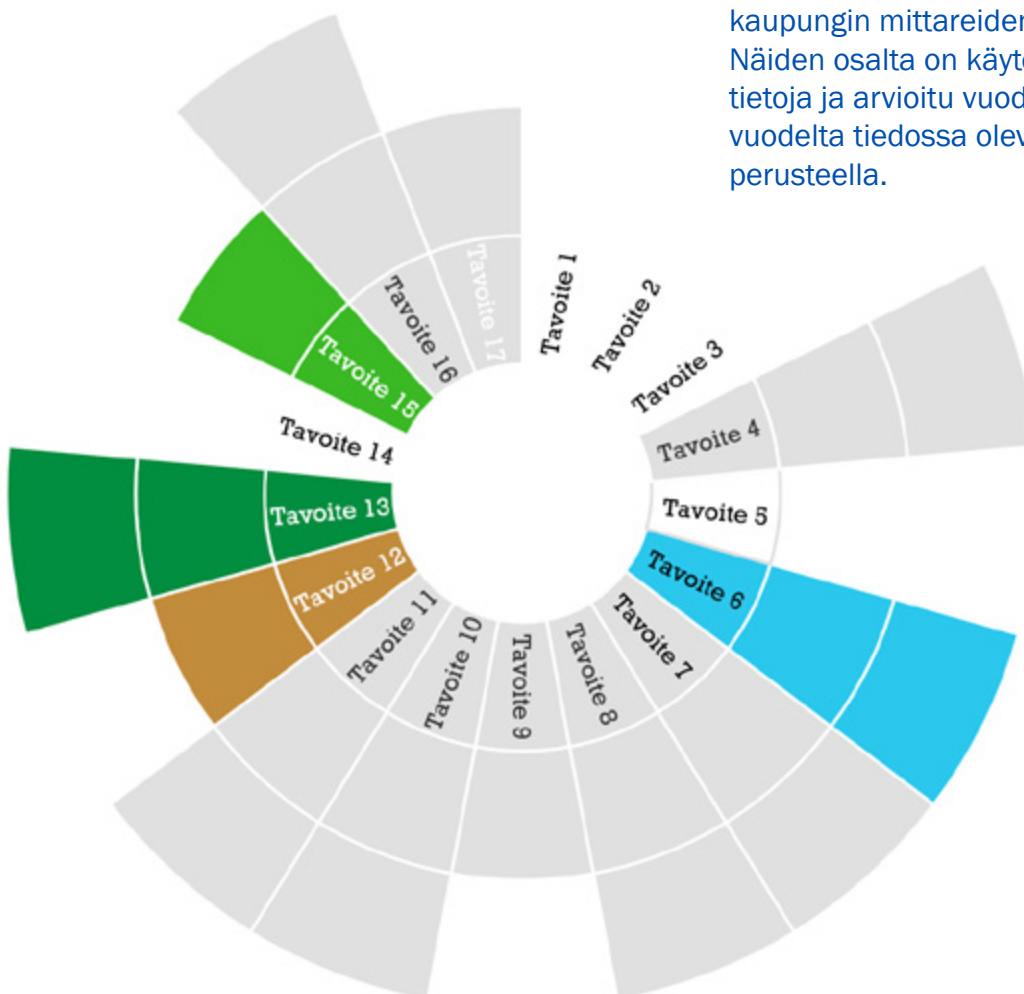
Taulukko 3.3

Ympäristövaikutusten arviointiin käytetyt kestävän kehityksen tavoitteet ja mittarit.

		Lyhyt kuvaus	Mittarit
6	PUHDAS VESI JA SANITAATIO	6. Puhdas vesi ja sanitaatio	Jäteveden puhdistustulokset, maankäytön suunnittelu pohjaviesialueita suojellen
12	VASTUULLISTA KULUTTAMISTA	12. Vastuullista kuluttamista	Ympäristökriteerit Lahden kaupungin julkisissa hankinnoissa, YPK-tapahtumien ympäristöopas, vastuullisuusstrategian kehittäminen yritysten arviona, jätteiden kierrätys
13	ILMASTOTEKOJA	13. Ilmastotekoja	Yhteistyökaupunkien kanssa tehdyt ilmastohankkeet, ilmastoasiat osana laajempaa ympäristönäkökulmaa
15	MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ	15. Maanpäällinen elämä	Lämpökuorman vähentäminen vesistöön, arvokkaiden ekosysteemien suojelu, Lahden kaupungin strategiatyö

Kun Lahti vuonna 2019 valittiin vuoden 2021 Euroopan ympäristöpääkaupungiksi, se päihitti kilpailijakaupungit saamalla paremmat pisteet neljällä osa-alueella, jotka ovat ilmanlaatu, jäte, vihreä kasvu ja ekoinnovaatiot sekä johtaminen (Turunen 2019). Näissä ja monissa muissa

ympäristömittareissa Lahden hyvä suunta on jatkunut, kun verrataan YPK-hakemuksen aikaisia tietoja nykyiseen tasoon eri osa-alueilla. YPK-hankkeen toiminnalle ei ollut asetettuna kovin montaa suoraan ympäristömittariksi soveltuvaa mittaria, joten tässä osiossa on käytetty paljolti Lahden kaupungin ympäristömittareita. Vaikutusten arviointiin ei ollut vielä käytettävissä kaupungin mittareiden toteumaa vuodelta 2021. Näiden osalta on käytetty vuosien 2019–2020 tietoja ja arvioitu vuoden 2021 toteumaa YPK-vuodelta tiedossa olevien kehitysaskeleiden perusteella.

Kuva 3.4
Ympäristövaikutusten arviointiin käytettyjen mittareiden keskiarvototeuma.

Kuva 3.4 kertoo kestävä kehityksen tavoitteiden edistymisestä ympäristövaikutusten osa-alueella. Puhtaan veden ja ilmastotekojen osalta on onnistuttu hyvin ja vastuullisen kuluttamisen edistämässä ja maaekosysteemien osalta kohtalaisesti. Puhtaan veden osalta mittariksi on valittu jäteveden puhdistustulokset ja maankäytön suunnittelu, jossa Lahti haluaa vaalia pohjavesialueitaan. Näissä molemmissa tulokset arvioitiin hyväksi.

3.3.2 Kiertotalous

Yhtenä vastuullisen kuluttamisen mittarina arvioitiin ympäristökriteerien huomioimista Lahden kaupungin julkisissa hankinnoissa. ILMAVA-hankkeen suurten kaupunkien vertaisarvioinnissa on todettu Lahden hankintaprosessissa olevan kehitystarpeita, esimerkiksi vähähiilisyystavoitteet ovat vaihtelevasti mukana hankintojen suunnittelussa. Kiertotalouteen liittyen Lahden seudun jätteen kierrätysaste nousi ensimmäisen kerran yli 40 % vuonna 2020 (Kulonen 2021a). EU:n tavoite yhdyskuntajätteen kierrätysasteelle on 55 % vuonna 2025 ja kiristyneen sen jälkeen. Lahden seudulla on vielä tuohon tavoitteeseen nähden jonkin verran kirittävää. EU:n asettamat tavoitteet ovat valtiotasolla.

Lahdessa on julkaistu Suomen ensimmäinen alueellinen kiertotaloustiekartta jo vuonna 2017. Tiekartta asettaa tavoitteet ja määrittelee toimenpiteet alueen kiertotalouden edistämiseksi

Päijät-Hämeessä. Lahden seudulle suunnitellaan kiertotalouden keskittymää, kierrätyspuistoa, joka vastaanottaa, käsittelee ja kierrättää jättemateriaalit sekä valmistaa uusioraaka-aineita ja tuotteita (Kulonen 2021a). YPK:n projektitukea sai myös iso joukko hankkeita, jotka edistävät kiertotaloutta. Esimerkiksi taloyhtiöille toteutettiin yritys yhteistyössä viestintäprojekti arjen kiertotalouden ymmärtämiseksi.

Ympäristöpääkaupunkihanke on omassa toiminnassaan edistänyt vastuullista kuluttamista laatimalla käytännön ympäristöoppaan YPK-vuoden tapahtumille. Opas sisältää selkeitä ohjeita ja vinkkejä kaikille YPK-vuoden toimijoille tapahtumien ympäristökuorman minimoimiseen ja että ympäristöasiat tulisivat huomioituiksi jo tapahtuman suunnittelussa. Tapahtumajärjestäjä on YPK-hankkeen toimesta myös koulutettu ympäristöystävällisiin valintoihin. Tavoitteena on ollut luoda vastuullisen tapahtuman kulttuuria Päijät-Hämeeseen (Kestävä Lahti 2021b).

3.3.3 Ilmastonmuutos

Ilmastotekoja YPK-hankkeessa on tehty paljon ja yleinen ilmastonmuutoksen huoli on näkynyt hankkeen aikana. Ilmastonmuutos on paljon esillä ja aiheella on helppo saada huomiota, mikä nähtiin YPK:n I.C.E. -jäteoksen (Greenlahti 2021a) herättäessä mediahuomiota ja keskustelua myös sosiaalisessa mediassa. Samalla Lahti pääsi hyvin esiin ympäristöpääkaupunkina. Hiilineutraaliin arkeen liittyviä hankkeita, niin projektitukea

saaneissa kuin kumppaniyritysten tekemiä, oli paljon YPK-vuoden aikana.

Lahten hiilidioksidipäästöt energiantuotannosta ja teollisuudesta ovat olleet laskusuunnassa vuodesta 2010 lähtien (Lahten kaupunki 2022a). Lahti on ensimmäisenä suomalaisena kaupunkina asettanut tavoitteekseen olla hiilineutraali vuoteen 2025 mennessä, kymmenen vuotta ennen kansallista hiilineutraaliustavoitetta. Kunnianhimoista tavoitetta on siivittänyt kivihilestä luopuminen kaupungin kaukolämmön tuotannossa, mutta toimenpiteitä on tehtävä kaikilla aloilla yleiskaavasunnittelusta kunnallistekniikkaan ja vihertoimeen. Yksi merkittävä tekijä on liikenteen päästöt. (Kulonen 2021b)

Ympäristöpääkaupunkivuoden aikana hiilineutraaliin arkeen vaikuttavia hankkeita on tehty myös juuri kestävään liikenteeseen ja liikkumiseen liittyen, millä on vaikutusta liikenteen päästöjen vähentämiseen. Kaupunkilaisille iloa liikkumiseen ovat tuottaneet niin kaupunkipyörä Mankelit kuin kaupunkisuksitempauskin, jotka molemmat olivat YPK-vuoden hankkeita. Kaupunkisukset saivat näkyvyyttä kansainvälisestikin. Laajaa kansainvälistä huomiota on herättänyt myös Lahten kaupungin kestävä liikunnan CitiCAP-hanke, erityisesti asukkaiden henkilökohtaisen päästökaupan kokeilu, joka oli lajissaan maailman ensimmäinen. Hankkeeseen kuului lisäksi Lahten kaupungin ensimmäinen kestävä

kaupunkiliikunnan ohjelma ja nykyaikainen, hyvin suunniteltu pyörätie eteläiseen Lahteen. Asukkaiden henkilökohtainen päästökauppa toteutettiin mobiilisovelluksella, joka perustui liikkumismuodon tunnistukseen. Käyttäjiä palkittiin kestävämmistä liikkumisvalinnoista. Sovellus oli toiminnassa kahdeksan kuukautta toukokuusta 2020 maaliskuuhun 2021. Hankkeen loppukyselyyn vastanneista 30 % koki oman liikkumisensa muuttuneen vähäpäästöisemmäksi ja yksi keskeinen syy siihen oli sovelluksen myötä saatu tieto liikkumisen päästöistä. (Lahten kaupunki 2021b)

3.3.4 Luonnon monimuotoisuus

Luonnon monimuotoisuuteen liittyvä YK:n kestävä kehityksen tavoite 15 käsittelee maa- ja makean veden ekosysteemejä. Tavoitteen edistämiseen ei YPK-hankkeen puitteissa erityisesti keskitytty tai asetettu sille mittareita. Toisaalta YPK-hankkeessa on tuotu esille Lahten pitkä työ Vesijärven kunnostuksessa, mistä alueen ympäristönsuojelutyö on alkanut. Järviuonnon monimuotoisuuteen vaikuttaa arvioinnissa yhdeksi mittariksi valittu Vesijärven johdettava lämpökuorma, joka on merkittävästi pienentynyt 600 terajoulesta noin 120 terajouleen vuosina 2015–2020 (Lahten kaupunki 2022a). YPK-hankkeessa on myös järjestetty hulevesiin ja vesistökuunnostukseen liittyviä seminaareja ja puheenvuorosarjoja sekä esimerkiksi kansainvälinen järvitutkijoiden konferenssi Lahti Lakes.

Luonnon monimuotoisuus ja luontokato ovat aiheena nousemassa vastuullisuustoimissa ilmastonmuutoksen rinnalle. Tästä syystä Lahden YPK-vuodessa olisi ollut hyvä ajoitus nostaa asiassa vahvemmin kaupunkilaisten ja kansalaisten tietoisuutta, etenkin, kun samaan aikaan COVID19-pandemia sai suomalaiset liikkumaan enemmän lähiluonnossa. Luontoteemaan liittyi YPK-hankkeen, Lahti Region Oy:n ja Salpausselkä Geoparkin yhteistyössä perustama Luontopiste Lahden torilla kesällä 2021 (Kestävä Lahti 2021b). Luontopisteen tarkoituksena oli innostaa kaupunkilaisia ja matkailijoita luontomatkailukohteista ja -palveluista alueella. Lahdessa on jo aiemmin torjuttu aktiivisesti kasvillisuuden vieraslajeja ja tällaisia vieraslajitalkoita olisi hyvin voinut olla myös YPK-teeman alla. Luontoon ja veteen liittyneitä hankkeita oli kuitenkin hyvä määrä rahoitettujen hankkeiden joukossa. Näistä useita oli suunnattu lapsille, mikä kasvattaa hyvää pohjaa luonnon monimuotoisuuden ymmärtämiseen.

3.3.5 Yhteenveto ympäristövaikutuksista

Ympäristöpääkaupunkivuoden aikana on edistetty ympäristöön liittyviä hankkeita ja tekoja, mutta YPK-hankkeella olisi lisäksi voinut olla suoraan ympäristöön tai hankkeen omiin ympäristövaikutuksiin liittyviä mittareita. Ympäristövaikutusten osa-alueella YPK on parhaiten onnistunut ilmastonmuutokseen liittyvissä hankkeissa ja saanut niillä laajaa

mediahuomiota ja lisännyt tietoisuutta ilmastonmuutoksen vaikutuksista. Paikallisesti hankkeilla on edistetty kestävää liikkumista ja pyritty liikenteen päästöjen vähentämiseen. Myös vesistöön ja kiertotalouteen liittyneitä rahoitettuja hankkeita ja tilaisuuksia oli paljon, mutta luonnon monimuotoisuus on jäänyt vuoden aikana vähemmälle painoarvolle. Monilla näillä hankkeilla on ollut suora kytke YPK-tavoitteisiin sujuva ja hyvinvointia lisäävä arki sekä parhaat ratkaisut kestäviin kaupunkeihin. Ilmastonmuutokseen liittyvillä teoilla on lisäksi saavutettu kolmatta tavoitetta ympäristöpääkaupungin kansainvälisen näkyvyyden vahvistamisesta. Lahdella on kunnianhimoinen tavoite hiilineutraaliluodolle jo vuonna 2025, mikä takaa sen, että ilmastonmuutoksen hillinnän eteen tehtävä työ alueella jatkuu.

3.4 SOSIAALISET VAIKUTUKSET

3.4.1 Sosiaalisten vaikutusten mittarit ja toteuma

Arvioinnissa keskityttiin sosiaalisten vaikutusten osalta ympäristöpääkaupunkivuoden vaikutuksiin osallisuuteen, sosiaaliseen yhdenvertaisuuteen ja koulutuksen edistämiseen. YK:n kestävän

kehityksen tavoitteista tässä tarkastelun osa-alueessa on mukana neljä tavoitetta: hyvä koulutus, sukupuolten tasa-arvo, eriarvoisuuden vähentäminen sekä rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto. Tavoitteet ja niihin liitetyt mittarit on esitetty taulukossa 3.4.

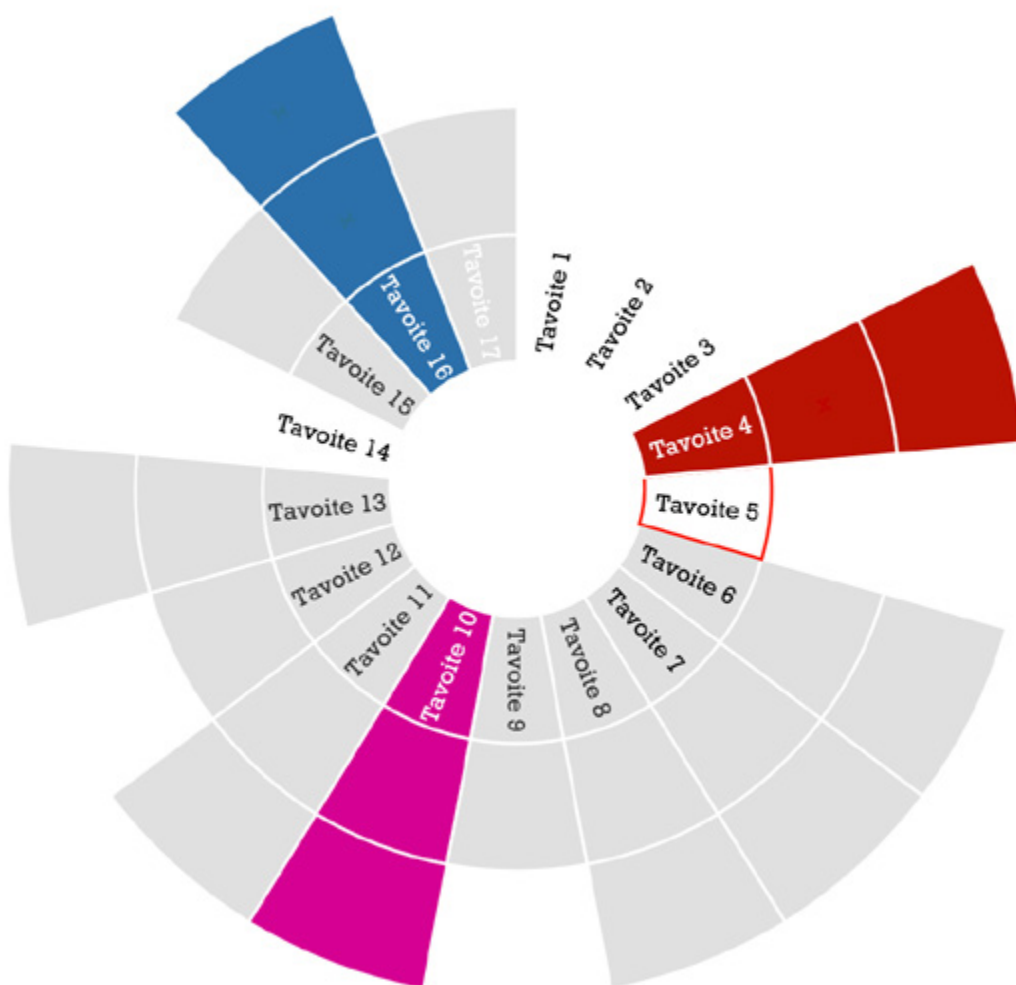
Taulukko 3.4

Sosiaalisten vaikutusten arviointiin käytetyt kestävän kehityksen tavoitteet ja mittarit.

		Lyhyt kuvaus	Mittarit
4	HYVÄ KOULUTUS	4. Hyvä koulutus	Koulutuksen lisääminen, asukkaiden tiedon ja taidon lisääminen ympäristöystävällisyydessä, kokonaisyleisömäärä tapahtumissa
10	ERIVARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN	10. Eriarvoisuuden vähentäminen	Tapahtumien saavutettavuus, viestinnän kielivalinnat
16	RAUHA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO	16. Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto	Yhteistyökaupunkien määrä, yleisömäärien vastaavuus projektien toteuttajien odotuksiin
5	SUKUPUOLTEN TASA-ARVO	5. Sukupuolten tasa-arvo	Ei arvioituja mittareita. Tavoite linkittyy muihin tavoitteisiin.

Kuvasta 3.5 voidaan huomata, että tutkittuja tavoitteita edistettiin hyvin YPK-vuoden toteutuksessa. Tavoitetta 5 ei arvioitu, sillä

tavoitteeseen ei löytynyt soveltuvia mittareita YPK-vuoden toteutuksessa, mutta tavoite huomioitiin osana sosiaalisen yhdenvertaisuuden tarkastelua. Seuraavat kappaleet 3.4.2–3.4.5 keskittyvät tavoitteiden arviointiin syvemmin.

Kuva 3.4
Sosiaalisten vaikutusten arviointiin käytettyjen mittareiden keskiarvototeuma.

3.4.2 Koulutuksen edistäminen YPK-vuoden aikana

Koulutuksen edistämiseen ja ympäristötietoisuuden lisäämiseen liittyivät vahvasti projektituella toteutetut hankkeet. Projektitukea tarjottiin yhdistyksille, yhteisöille, yksityisille elinkeinon harjoittajille, oppilaitoksille, kuntaorganisaatioille sekä yrityksille. Projektituen tarkoitus oli rahoittaa uutta toimintaa tai vakiintuneen toiminnan uusia muotoja ja sen oli mahdollista kattaa enintään 80 % projektin kokonaiskustannuksista. Rahoitettavien projektien tuli toimia jollakin Päijät-Hämeen kunnan alueella. Projektituen tarkoituksena oli edistää sidosryhmien projekteja, tapahtumia, taiteellisia teoksia ja muuta yhteisöllistä toimintaa. Projektituen saamiseksi projektien teemoiksi oli määritelty hiilineutraali arki, osallisuus, kiertotalous sekä luonto ja vesi. Projektitukihakemusten rahoituspäätökset teki riippumaton asiantuntijaryhmä, joka koostui asiantuntijoista LUT-yliopistosta, Helsingin yliopistosta, Lahden seudun kehitys LADEC:sta, Sitrasta, Lahden nuorisovaltuustosta sekä Lahden kaupungilta.

Taulukossa 3.5 on esitetty vasemmalla sarakkeessa rahoitettujen projektien teemat ja ylärivillä hankkeen toteutustyyli. Taulukosta nähdään, että hankkeiden teemat ja toteutustyyli ovat olleet monipuolisia. Esimerkiksi hiilineutraaliin arkeen teemoitettuja hankkeita toteutettiin mm. koulutushankkeisiin, kulttuuriin,

ruokaan ja juomaan sekä yhteiskunnalliseen toimintaan liittyen. Kannaksen lukiossa järjestettiin hiilijalanjäljen kartoitus, Lahden asematunneliin tehtiin muraalihanke, yhdessä hankkeessa toteutettiin ruoan hävikkivahti ja kestävän kehityksen tavoitteita mittarotiin pk-yrityksissä. Hankkeita toteutettiin monipuolisesti ja niissä oli huomioitu eri ikäisiä kohderyhmiä päiväkotikäisistä nuoriin ja aikuisiin sekä eläkeläisiin. Projektitukihakemuksista rahoitettiin 24 % (yht. 86 projektia) ja projektituen saajista 67 % oli sitä mieltä, että projektin tavoitteet saavutettiin. Loppuraporttien mukaan lähes kaikkien projektien aikana luotiin uusia kontakteja, verkostoja tai uutta yhteistyötä, jolla voi olla vaikutuksia hankkeiden jatkumiseen ja siten ympäristötietoisuuden kasvattamiseen myös tulevaisuudessa.

Hankkeen teema	Hankkeita kpl	Koulutus	Kulttuuri	Ruoka ja juoma	Yhteiskunnallinen toiminta	Tutkimus	Luonto	Yhteisöllinen toiminta	Liikunta	Taide ja kulttuuri	Muu
Hiilineutraali arki	13	2	2	1	3	1		1			3
Kiertotalous	8		3	1		1	1	1			1
Koulutus	2	2									
Luonto ja vesi	15	3	2	1			6		1		2
Luonto ja ympäristö	10						10				
Muut	4										4
Osallisuus	18		6		3			5			4
Ruoka ja juoma	2			2							
Taide ja kulttuuri	7									7	
Urheilu ja liikunta	2								2		
Yhteisöllinen toiminta	5							5			
Hankkeita yht.	86										

Taulukko 3.5

Projektitukea saaneiden hankkeiden teemat ja toteutustyyli.

YPK-vuoden aikana tehtiin myös muita koulutusta edistäviä hankkeita, kuten sähköisen liikenteen professuurin perustaminen sekä päätös uuden maisteriohjelman aloittamisesta Lahdessa syksyllä 2022, korkeakouluysteistyö Helsingin yliopiston ja LUT-yliopiston välillä sekä esimerkiksi ympäristökasvatuksen lisääminen Lahden kaupungin varhaiskasvatuspalvelussa. Vaikka erilaisia ympäristöön liittyviä hankkeita oli laajasti, vuoden aikana tehdyissä kuntalaiskyselyissä (yht. 4 kpl) vain noin viidennes vastaajista koki saavansa YPK-vuoden aikana itselleen lisää tietoa ja taitoa toimia ympäristöystävällisemmin. On mahdollista, että vastaajajoukkoon kuului jo ennestään ympäristötietoisia asukkaita tai sitten vastaajista osa koki, että YPK-vuoteen liittyvillä hankkeilla ei ollut heidän arkeansa muuttavia tai vaikuttavia tekijöitä.

Koulutusta ja ympäristötietoutta lisäävään toimintaan ovat kuuluneet myös erilaiset hankkeet ja kumppanuudet eri sektoreilla toimivien tahojen kanssa. Näihin hankkeisiin ovat lukeutuneet kampanjat urheiluseurojen kanssa ja kumppanuudet esimerkiksi rakennusteollisuutta edustavien tahojen kanssa. Ympäristötietous on näin jalkautettu eri organisaatioihin ja tahoihin myös muilla keinoin kuin perinteisillä koulutusprojekteilla, jolloin on voitu saavuttaa sellaisia tahoja, joita muuten on vaikea tavoittaa ympäristöviestinnässä. YPK-vuoden aikana aloitettu koulutukseen ja ympäristötietoisuuden kasvattamiseen lisäävällä toiminnalla on edellytyksiä luoda vaikutuksia pidemmällä

aikavälillä Lahden seudulla sekä kansallisesti esimerkiksi uusien maisteriopiskelijoiden myötä.

3.4.3 Osallisuus

Osallisuus oli yksi Lahden YPK-vuoden pääteemoista ja se näkyi yhteistyönä yritysten, korkeakoulujen ja asukkaiden mukaan ottamisessa vuoden toteuttamiseen. Lahdessa tehdään paljon osallisuuteen liittyvää toimintaa ja Lahden kaupunki on luonut esimerkiksi Osallisuusmallin vuonna 2020, jonka tarkoituksena on luoda elinvoimaisempaa ja yhteisöllisempää Lahtea (Lahden kaupunki 2021c). Asukkaiden osallistamisella oli kaupungissa jo hyvä tausta, jonka päälle rakentaa YPK-vuoden toimintaa.

Ympäristöpääkaupunkivuoteen osallistuminen oli joidenkin ryhmien osalta aktiivista. Tästä on osoitus esimerkiksi asukailta lähtöisin tullut idea YPK-vuoden asukaslähteläistä. Asukaslähteläinä toimivat eri ikäiset vapaaehtoiset, jotka osallistuivat aktiivisesti YPK-vuoden toteuttamiseen ja siitä viestimiseen omissa verkostoissaan (Kulonen 2021a). Asukaslähteläiseksi oli mahdollista hakea ja heitä oli yhteensä 27 lähteläistä. Ympäristöpääkaupungin projektituella toteutettuihin hankkeisiin ja tapahtumiin osallistui yleisöä hankkeiden loppuraporttien mukaan odotusten mukaisesti ja kokonaisyleisömäärä oli korkealla tasolla, mikä täytti Kestävä Lahti -säätiön tavoitteet (kokonaisyleisömäärä

260 000 projektitukea saaneissa tapahtumissa). YPK-vuoden innovaatiokilpailun kautta syntyi myös Kylätalkoot-hanke, joka keskittyi osallistavaan asuinalueiden ja asukasyhdistysten kehittämiseen (Greenlahti 2022b). Hankkeessa tehtiin mm. Kylätalkoot-työkirja asukasyhdistyksille, joka antaa vinkkejä asukasyhdistysten toimintaan tavoitteenaan asukasyhdistysten aktiivisuuden ja imagon nostatus. Tällä hanke-esimerkillä on paikallisvaikutuksia Lahdessa mukana olleiden asukasyhdistysten aktiivisuuden ja asukkaiden osallistamisen myötä, mutta myös vaikutuksia laajemmin, mikäli Kylätalkoot-työkirja ja hankkeen toimintaesimerkit tavoittavat asukasyhdistyksiä muualla Suomessa.

Toisaalta COVID19-pandemian vuoksi monet tapahtumat jouduttiin toteuttamaan etänä, millä saattoi olla vaikutusta siihen, että YPK-vuoden tapahtumat jäivät osalle ihmisistä etäisiksi. Esimerkiksi kumppanikyselyn perusteella nuorten osallistaminen saattoi olla haasteellista etenkin lähitapahtumien vähyyden vuoksi. Livetapahtumien puute saattoi vaikuttaa eniten paikallistasolla asukkaiden osallisuuteen, kun taas toisaalta virtuaalitapahtumat loivat mahdollisuuden osallistua tapahtumiin etänä Suomessa laajemmalla maantieteelliseltä alueelta ja kansainvälisesti. Lahden virtuaalitapahtumat keräsivätkin huomiota kansainvälisesti ja katsojia oli yhteensä 40 eri maasta.

3.4.4 Sosiaalinen yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Sosiaalinen yhdenvertaisuus näkyi YPK-vuoden aikana asukkaiden ja muiden sidosryhmien aktiivisena osallistamisena vuoden toteuttamiseen. Tapahtumajärjestäjille oli laadittu ohjeet tapahtumien järjestämisestä saavutettavasti ja järjestäjiä ohjeistettiin pitämään yllä suvaitsevaa ilmapiiriä, jotta jokainen kokisi olevansa tervetullut tapahtumiin. Tapahtumat kannustettiin järjestettävän niin, että niihin pääsi helposti jalan, pyörällä tai julkisilla liikennevälineillä (Greenlahti 2020). Tapahtumia ja projekteja järjestettiin myös kaikenikäisille lapsista eläkeläisiin. Viestinnän kielivalintoina oli suomi ja englanti. Lisäkielivalintana olisi voinut olla venäjä alueen väestön rakenteen mukaisesti, mutta se olisi vaatinut lisäresursseja Kestävä Lahti -säätiön organisaatioon (Kestävä Lahti 2022).

Kestävä Lahti -säätiön edustajien mukaan tasa-arvoasiat näkyivät vuoden aikana erityisesti dialogisarjan esiintyjä valittaessa, jolloin pyrittiin varmistamaan sukupuolten tasapuolisuus puhujien keskuudessa. Sen lisäksi esimerkiksi Kestävä Lahti -säätiön organisaation sukupuolijakaumaan kiinnitettiin huomiota, vaikka organisaation kokoonpano muodostui melko naisvaltaiseksi. Kestävä Lahti -säätiön hallituksen kokoonpanoon varajäsenet mukaan lukien kuului seitsemän miestä ja viisi naista.

Monimuotoisuutta haluttiin lisätä vuoden tapahtumia toteutettaessa ja erilaisia

kampanjoita, kumppanuuksia ja hankkeita suunnattiin eri aloille ja sektoreille, jotta myös sellaiset alat tulisi huomioida, jotka eivät perinteisesti tule kuulluksi ympäristöasioissa, tai jotka voisivat toimia mallina muille. Tästä esimerkkinä hyvin medianäkyvyyttä saanut YPK-vuoden yhteistyö jääkiekkoseura Pelicansin kanssa (Greenlahti 2021b). Yhteistyö toi esiin Pelicansin ja Lahden seudun ympäristötyötä YPK-vuoden aikana. Seura saavutti hiilineutraaliuden vuoden 2021 lopussa.

3.4.5 Yhteenveto sosiaalisista vaikutuksista

Lahden YPK-vuoden toteutukseen ja tapahtumiin saatiin mukaan laaja joukko asukkaita, organisaatioita ja muita sidosryhmiä. Osalle asukkaista YPK-vuosi saattoi jäädä etäiseksi etenkin COVID19-pandemian vaikuttaessa tapahtumien toteutukseen. Ponnistelut asukkaiden ja muiden sidosryhmien osallistamiseen ja laaja viestintä (ks. kpl 4) YPK-vuoden aikana voi edesauttaa Lahden kaupungin työtä erilaisissa vuorovaikutteisissa kaupunkisuunnitteluhankkeissaan tulevaisuudessa. Koulutuksen edistämisen osalta vuoden aikana toteutettiin useita kampanjoita ja hankkeita, joissa ympäristötietoisuuden kasvattaminen oli keskeistä. Näiden hankkeiden osalta vaikutukset voivat näkyä myös pidemmällä aikavälillä esimerkiksi oppilaitoksissa toteutettujen hankkeiden myötä. Hankkeiden kautta luotujen uusien kumppanuuksien myötä voi syntyä yhteistyötä tulevaisuudessa, mikä

lisäisi ympäristötietoutta ja -tekoja Päijät-Hämeen alueella ja laajemmin Suomessa. Sosiaaliseen yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvon lisäämiseen kiinnitettiin YPK-vuotta toteutettaessa huomiota esimerkiksi saavutettavilla tapahtumilla ja Kestävä Lahti -säätöön organisaation kokoonpanossa. Sosiaalisia vaikutuksia ovat myös muut elinoloihin ja viihtyvyyteen vaikuttavat tekijät, joihin YPK-hankkeella voitiin vaikuttaa, mutta joita ei tässä arvioinnissa tutkittu.

3.5 YRITYSVAIKUTUKSET

3.5.1 Yritysvaikutusten mittarit ja toteuma

Ympäristöpääkaupunkihankkeen yritysvaikutukset ovat vaikutusten arvioinnin eri osa-alueista se, jonka tulokset tullaan näkemään selkeämmin vasta tulevien vuosien aikana, joskin jokaisella osa-alueella hankkeen hyviä vaikutuksia tullaan näkemään tulevaisuudessa. Hämeen kauppakamarin toimitusjohtaja Jussi Eerikäinen on todennut: ”Ehkä kahden-kolmen vuoden sisällä alueellemme tulee enemmän yritysten sijoittumisia.” (Uuskallio 2021).

Yritysvaikutuksia arvioitiin erityisesti ympäristöpääkaupunkivuoden rahoitusohjelman vaikutuksien ja muiden välillisten vaikutusten osalta. Kestävä Lahti -säätöillä on ollut 14 varsinaista, rahoitukseen osallistunutta yritys yhteistyökumppania sekä 16 tekijäkumppania, jotka eivät osallistuneet YPK-hankkeen rahoitukseen. Kestävän kehityksen tavoitteista tässä tarkastelussa on mukana neljä tavoitetta liittyen puhtaaseen energiaan, työhön ja talouskasvuun, teollisuuteen, innovaatioihin ja infrastruktuureihin sekä yhteistyöhön ja kumppanuuteen. Tavoitteet ja niihin liitetyt mittarit on esitetty taulukossa 3.6. Kehityksen tavoitteista tässä tarkastelun osa-alueessa on mukana neljä tavoitetta: hyvä koulutus, sukupuolten tasa-arvo, eriarvoisuuden vähentäminen sekä rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto. Tavoitteet ja niihin liitetyt mittarit on esitetty taulukossa 3.6.

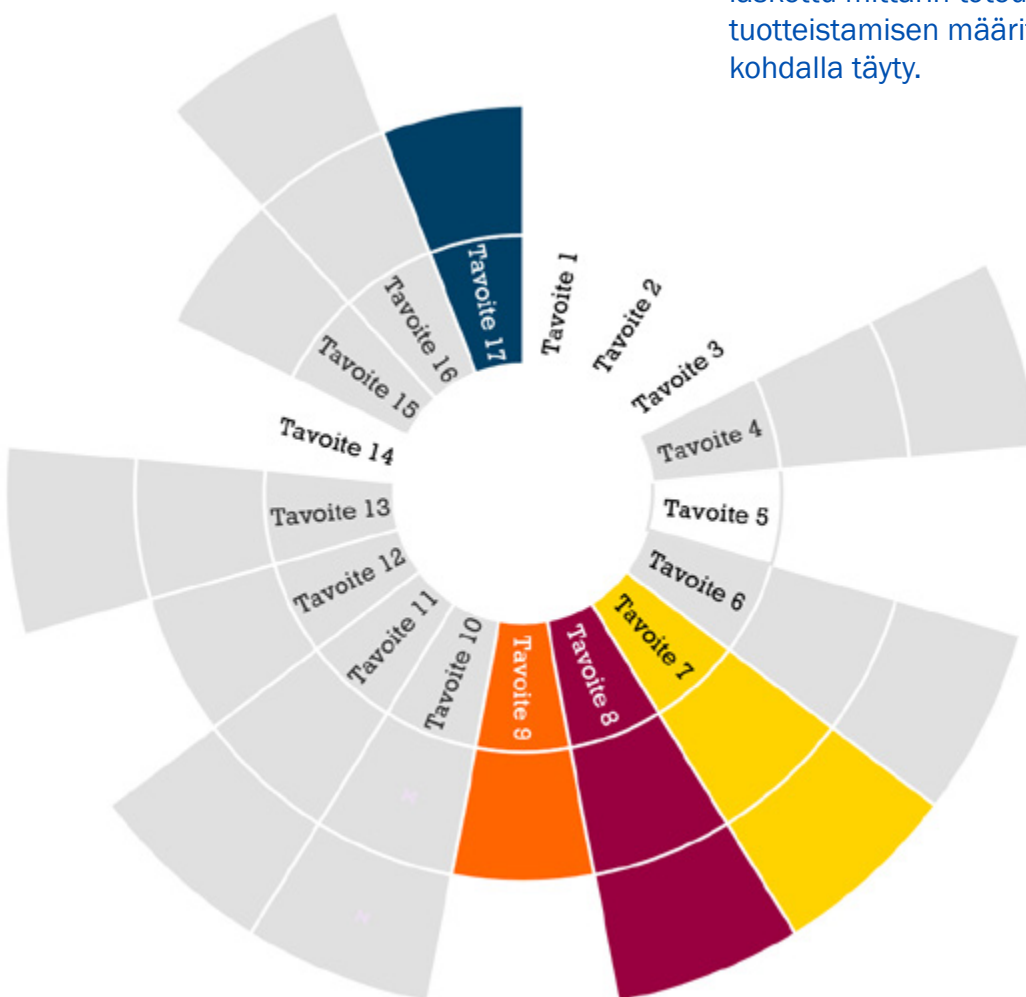
Taulukko 3.6

Yritysvaikutusten arviointiin käytetyt kestävän kehityksen tavoitteet ja mittarit.

		Lyhyt kuvaus	Mittarit
 <p>7 EDULLISTA JA PUHDASTA ENERGIAA</p>	 <p>8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA</p>	7. Edullista ja puhdasta energiaa	Kaukolämmön alkuperä, energiatehokkuus
		8. Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua	Projektituen kautta syntyneet työpaikat, yhteistyössä yritysten kanssa valmistellut hankkeet, projektitoteuttajien arvio tavoitteiden saavuttamisesta projektissa
 <p>9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA</p>	 <p>17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS</p>	9. Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja	EU Green Dealin tavoitteita edistävään yhteistyöhön sitoutuneet yritykset, YPK-vuoden aikana tuotteistetut ympäristöratkaisut
		17. Yhteistyö ja kumppanuus	Yhteistyökumppaniyritysten määrä, osallistujamäärien vastaavuus projektien toteuttajien, erityisesti yritysten odotuksiin, yhteistyökumppaneiden tyytyväisyys ja verkostoituminen

Kestävän kehityksen tavoitteisiin liitetyillä mittareilla mitattuna yritysvaikutusten osa-alueella on onnistuttu melko hyvin (kuva 3.6). Hankkeelle asetetuista mittareista ainoastaan

ympäristöpääkaupunkivuoden aikana tuotteistettujen hankkeiden osalta jäätin tavoitteesta selkeämmin. Tuotteistamista tulee vuoden aikana käynnistetyistä hankkeista todennäköisesti myöhemmin lisää, koska tuotteistaminen vaatii aikaa. Esimerkiksi skaalautuvia metsätyöpisteitä ei ole laskettu mittarin toteumaan mukaan, koska tuotteistamisen määritelmä ei vielä niiden kohdalla täyty.

Kuva 3.6
Yritysvaikutusten arviointiin käytettyjen mittareiden keskiarvototeuma.

Yritysvaikutuksia mitattiin myös yritys yhteistyössä valmisteltujen hankkeiden määrällä, EU Green Dealin eli Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteita edistävään yhteistyöhön sitoutuneiden yritysten määrällä sekä yhteistyökumppaniyritysten tyytyväisyydellä YPK-vuoteen ja niiden arviolla verkostoitumisestaan vuoden aikana. Kestävän kehityksen tavoitteista energialle ei ollut YPK-hankkeella tavoitteita, mutta sitä on arvioitu yritysten sijoittumisen näkökulmasta.

Ympäristöpääkaupunkiorganisaatiolla oli yhteistyössä yritysten kanssa valmisteltuja hankkeita yhteensä 41, millä mittari ylitti asetetun tavoitteen. Lukuun on laskettu mukaan yritys yhteistyökumppaneiden kanssa toteutetut hankkeet sekä ne projektitukea saaneet hankkeet, joiden toteutuksessa yrityksillä on ollut merkittävä rooli. Lisäksi on ollut muitakin yritysten kanssa toteutettuja hankkeita, joissa niin yritys kuin YPK-vuosi ovat saaneet näkyvyyttä ja tunnettuutta. Hankkeita on ollut paljon paikallisesti Lahden seudulla, mutta niillä on haettu myös kansallista vaikuttavuutta. Tällaisesta rahoitetusta hankkeesta esimerkkinä käy kulutusperusteisten päästöjen laskenta, joka tehtiin ensimmäistä kertaa Suomessa vertailukelpoisesti suurelle joukolle kuntia Sitowisen ja Luonnonvarakeskuksen yhteistyössä (Sitowise 2022). Yritys yhteistyöhankkeita on YPK-vuoden aikana ollut monipuolisesti, suurin määrä hankkeita (6–10 kpl) on ollut ilmastoon, kestäviin kaupunkeihin ja liikkumiseen ja kiertotalouteen

liittyen. Hankkeiden tilaisuuksien tai tapahtumien osallistujamäärään yritykset ovat olleet pääosin tyytyväisiä ja 15 % mielestä osallistujamäärä ylitti odotukset.

Ympäristöpääkaupunkihankkeen kumppanikyselyistä poimittiin yritysvaikutusten arviointiin kaksi mittaria, pääyhteistyökumppanien ja tekijäkumppaneiden tyytyväisyys sekä arvio omasta verkostoitumisestaan niin vastuullisuusasioissa kuin omalla toimialallaan. Yritysten tyytyväisyyttä arvioitiin kysymyksellä siitä, kuinka hyvin YPK:n toimet ja tavoitteet olivat vastanneet odotuksia ja vastausten keskiarvo 3,7 asteikolla 1–5 ei aivan täyttänyt YPK-hankkeen tavoitetasoa. Yritysten verkostoitumisen keskiarvo oli matalampi, vain 2,7. Tälle ei YPK-hankkeella ollut tavoitetasoa. Verkostoitumisen kokemukseen on jälleen COVID19-pandemialla ollut varmasti osansa tapaamismahdollisuuksien puuttuessa. Projektitukea saaneiden yrityshankkeiden loppuraporteissa muut yritykset ovat vastanneet poikkeuksetta, että projektin kautta on syntynyt uusia kontakteja, verkostoja ja yhteistyötä, mutta tässä vastausvaihtoehdot ovat olleet vain kyllä/ei.

Kumppanikyselyiden tuloksissa merkille pantavaa on se, että pääyhteistyökumppaneiden ja tekijäkumppaneiden vastausryhmissä on selkeä ero monessa kysymyksessä siten, että pääyhteistyökumppaneiden arvio on alempi. Nämä yritykset eivät koe hyötynensä YPK-vuodesta niin paljon kuin tekijäkumppanit, vaikka

ovat hanketta rahoittaneet. Vastausryhmien analysoinnin perusteella näyttää siltä, että pienemmät yritykset ovat kokeneet enemmän hyötyjä kuin isot. Lahden seudun yritykset olisivat toivoneet enemmän näkyvyyttä tapahtumissa.

Yritysten miettiessä sijoittumistaan alueen ympäristöarvoilla on merkitystä. Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy on antanut yritysten sijoittumista koskevia tarjouksia vuosina 2020 ja 2021 enemmän kuin koskaan ennen (Koskinen 2021). Näiden yritysten sijoittumistarjousten satoa korjattaneen Lahden seudulla tulevina vuosina. Yrityksiä kiinnostaa esimerkiksi Lahdessa käytettävissä oleva vihreä energia, koska energian hiilijalanjäljellä on suuri merkitys yritysten laskiessa omaa hiilijalanjälkeään. Lahdessa on myös näyttöä paikallisen energiayhtiön ja yritysten yhteistyöstä yritysten energiatarpeiden ratkaisuisissa esimerkiksi kiertotalouteen perustuen (Lahti Energia 2021).

Lahden kaupunki sekä alueen yrityksiä on osallisina energiatehokkuussopimuksissa kaudella 2017–2025. Energiatehokkuussopimukset ovat valtion ja toimialojen yhdessä valitsema keino täyttää EU:n asettamat energiatehokkuusveloitteet. Vuoden 2021 energianerokas-palkinto on myös osunut alueelle: Hollolan Tilapalvelu Oy:n ja Lahti Energia Oy:n kehittämä energian- ja sisäilmaolosuhteiden seurantajärjestelmä palkittiin ja yhtenä palkintoperusteluna oli energiayhtiön ja kunnan yhteistyö suuntaa näyttävänä muillekin

kunnille (Energiatehokkuussopimukset 2021). Yhteistyökuvio, jollaisia eri tahojen välille on haettu YPK-hankkeen aikana.

Lahdessa on ympäristöpääkaupunkivuoden aikana käynnistynyt kaksi teollisuuden, koulutuksen ja tutkimuksen edustajat yhteen kokoavaa hanketta: hiilineutraalin rakentamisen kehityskeskus ja sähköisen liikenteen klusteri. Nämä ovat myös vaikuttavuushankkeita, joilla ympäristöpääkaupunkivuoden pitkäjänteisiä tuloksia rakennetaan eteenpäin yhteistyöllä (Kestävä Lahti 2021b). Hiilineutraalin rakentamisen kehityskeskus toimii tulevaisuuden rakentamisen tiedon tuottajana sekä jakajana. Keskus myös koordinoi vähähiilisten rakennuskohteiden pilottihankkeita. Sähköisen liikenteen klusteri on alusta sähköisen liikenteen kehitys- ja liiketoiminnan vauhdittamiseen ja se tarjoaa pilotointiympäristöjä. Tämän klusterin myötä LUT-yliopisto on perustanut Lahteen Suomen ensimmäisen sähköisen liikenteen professuurin ja siihen liittyvän maisteriohjelman. Hankkeet kiinnostavat yrityksiä, hiilineutraalin rakentamisen kehityskeskukseen osallistuu jo 35 yritystä ja sähköisen liikenteen klusteriin 40 yritystä. YPK-hanke on vaikuttanut merkittävästi näiden kahden klusterin syntymiseen nimenomaan Lahden alueelle.

3.5.2 Yhteenveto yritysvaikutuksista

Ympäristöpääkaupunkihanke on onnistunut kokoamaan vaikuttavan joukon yrityksiä

ympärilleen niin hankkeen rahoittajina, tekijöinä ja viestijöinä. Hankkeen pääyhteistyökumppanit ovat tyytyväisiä, mutta kaikki eivät vuoden 2021 lopulla tehdyn kumppanikyselyn perusteella kokeneet kuitenkaan hyötynensä hankkeesta erityisen paljon. Rahoitusohjelmalla on ollut vaikutusta paikallisesti, mutta myös kansallisesti monien erilaisten hankkeiden kautta. Rahoitetut hankkeet ovat kohdistuneet monipuolisesti YPK-vuoden teemoihin. Tuotteistettuja ympäristöratkaisuja ei vuoden aikana syntynyt odotusten mukaisesti, toisaalta tuotteistaminen vie aikaa, joten ratkaisuja voi tulla lisää.

Jo ympäristöpääkaupunkitittelin saamiseksi käynnistetty iso työpanos on YPK-nimityksen jälkeen organisoitunut systemaattiseksi yhteistyön tavoitteluksi ja toteuttamiseksi alueen kaupunkien ja kuntien, yritysten, koulutuksen ja tutkimuksen välille alueen elinvoimaisuuden parantamiseksi. Tämä työ tuonee myönteisiä yritysvaikutuksia Lahden seudulle tulevaisuudessa.

4 YMPÄRISTÖPÄÄKAUPUNKI- VUODEN VIESTINNÄN VAIKUTUKSET

4.1 VIESTINNÄN VAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETELMÄN KUVAUS

Viestinnän vaikutusten arviointi tehtiin viidestä näkökulmasta, joihin lukeutuivat YPK-vuoden näkyvyys, tunnettuus, brändi- ja mielikuvahyöty, osallistavuus sekä toteutuneen viestinnän vastaavuus odotuksiin. Ensimmäiset kolme näkökulmaa olivat Kestävä Lahti -säätiön määrittelemät ja arviointityössä lisättiin analyysiin kaksi viimeistä näkökulmaa, jotka olennaisesti liittyvät viestinnän arviointiin. Arvioinnissa hyödynnettiin AFRYn kehittämää työkalua, jossa tulokset visualisoidaan semi-kvantitatiivisena spiderweb-diagrammina (kuva 4.1 alla). Arviointi toteutettiin esittämällä kysymyksiä ja väitteitä, joihin vastaamalla viestinnän vaikutusten eri osa-alueiden toteutuminen saatiin näkyväksi. Kysymyksiin ja väitteisiin vastattiin niiden toteuman mukaan asteikolla 0–3 (ei ollenkaan–paljon). Kyselyn tuloksia käsiteltiin laskemalla eri osa-alueiden vastausten keskiarvot ja keskihajonnat jokaisen näkökulman osalta. Kysymykset sovitettiin viestinnän vaikutuksen osa-alueisiin siten, että vastausjoukon tuloksia voidaan käsitellä tilastollisin menetelmin. Aineiston sisäistä hajontaa tarkasteltiin normaalijakauman tiheysfunktion avulla.

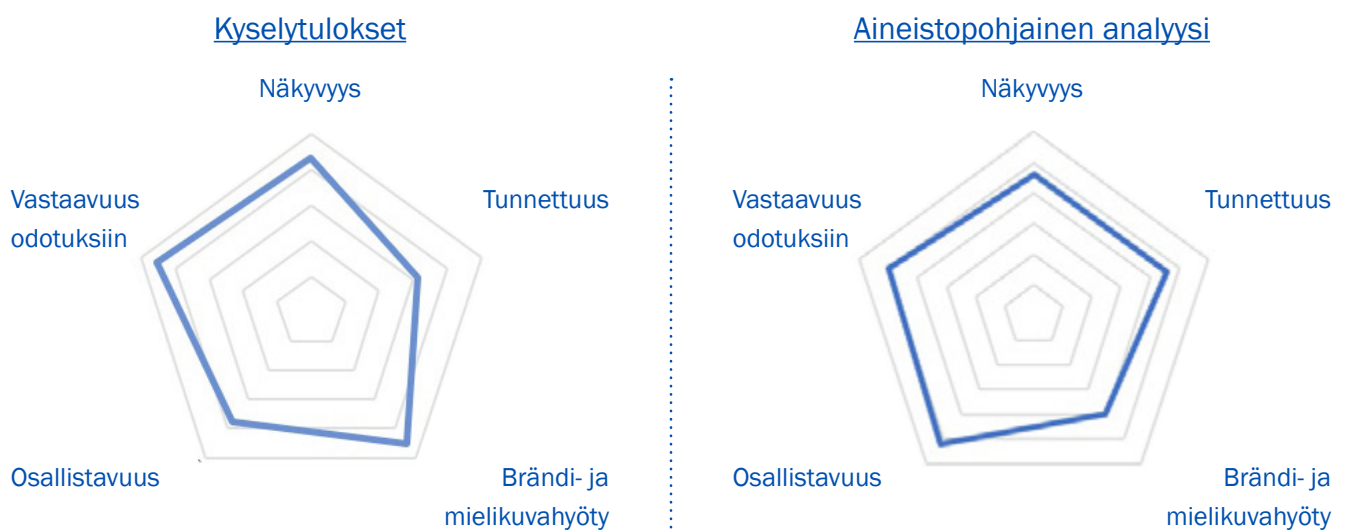
Arviointi tehtiin kaksivaiheisena, jossa hyödynnettiin AFRYn toteuttamaa YPK-vuoden aineistoon pohjautuvaa analyysia.

Olemassa olevan aineiston (esim. kuntalais- ja kumppanikyselyt) pohjalta esitettiin kysymyksiä, joiden avulla analysoitiin viestinnän näkökulmien onnistumista. Aineistopohjaisen analyysin lisäksi kysymyksiä esitettiin valikoiduille sidosryhmille, jolloin heidän vastaustensa perusteella arvioitiin viestinnän näkökulmien onnistumista. Tätä varten tehtiin internet-pohjainen sidosryhmäkysely tammikuun lopussa 2022 (kysely liitteessä 1). Kysely lähetettiin yhteensä 149 henkilölle, joihin lukeutui toimittajia, Lahden kaupungin ja ympäryskuntien työntekijöitä, YPK-vuoden toteuttamisessa mukana olleita opiskelijoita, YPK-vuoden asukaslähettiläät, Kestävä Lahti -säätiön hallitus sekä muita sidosryhmiä. Muihin sidosryhmiin kuului mm. organisaatio- ja yrityskumppaneita. Kyselyyn saatiin yhteensä 77 vastausta, joten vastausprosentiksi muodostui 52 %.

4.2 VIESTINNÄN VAIKUTUSTEN ARVIOINNIN TULOKSET

Viestinnän vaikuttavuuden arvioissa eri osa-alueista saatiin hyvät tulokset ja mikään arvioitava osa-alue ei erottunut selkeästi muista (kuva 4.1). Tuloksissa ilmeni joitakin eroavaisuuksia erityisesti tunnettuuden ja

brändi- ja mielikuvahyödyn osalta kyselytulosten ja aineistopohjaisen analyysin välillä. Erot ovat kuitenkin hyvin pieniä ja ne johtuvat lähinnä kysymysten asettelusta eikä niinkään suurista eroista tulosten suhteen.

Kuva 4.1

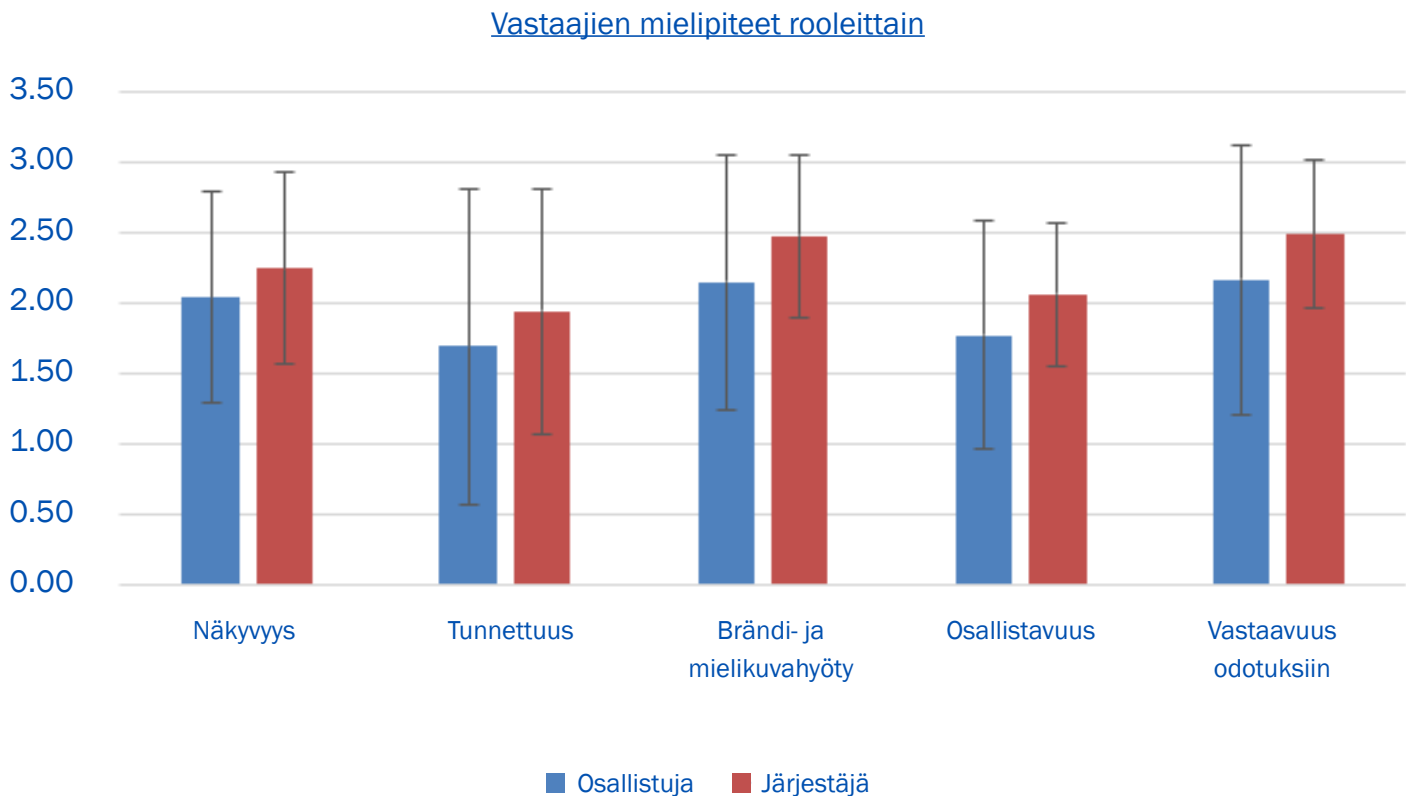
Viestinnän arvioinnin tulokset. Mitä kauempana ulkokehällä sininen linja on, sitä positiivisempi arvioinnin tulos on.

Kyselyyn pohjautuvan aineiston käsittelyllä ei saatu esiin erityisiä eroja, lukuun ottamatta kyselyvastausten jakoa osallistujan ja järjestäjän rooleihin (kuva 4.2). Järjestäjä-rooliin määriteltiin

Kestävä Lahti -säätöön ja Lahden kaupungin vastaajat, ja osallistujiin asukaslähettä, opiskelijat, ympäryskuntien edustajat ja muut sidosryhmät. Tässä vertailussa nähdään, että järjestäjien arviot viestinnän onnistumisesta olivat hieman osallistujien näkemyksiä myönteisempiä.

Kuva 4.2

Vastaajien mielipiteet rooleittain. Virhepalkit kuvaavat keskihajontaa.

Näkyvyys

Viestinnän näkyvyyttä tarkasteltiin paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Paikallisessa mediassa YPK-vuosi näkyi hyvin. Etelä-Suomen Sanomat julkaisi medioista eniten artikkeleita YPK-vuodesta (Meltwater 2022) ja sen lisäksi viestittiin mm. paikallisradiossa, ulkomainonnan keinoin, neljä kertaa vuodessa ilmestyvässä ilmaisjakelulehdessä Lahdessa ja kampanjoiden yhteydessä. Lahtelaisille tehdyissä kuntalaiskyselyissä annettiin sekä erittäin myönteistä palautetta viestinnästä, mutta myös jonkin verran kritiikkiä. Lokakuun 2021 kyselyssä

tapahtumien viestintää kaivattiin tehostettavaksi, jotta ihmiset kuulisivat niistä paremmin ja osaisivat liittää ne osaksi YPK-vuoden tapahtumia (Gaia 2021). Pandemia vaikutti luultavasti myös paikallisviestinnän toteutukseen, sillä viestintää ei voitu tehdä kaupunkilaisten keskuudessa kasvotusten. Lisäksi esimerkiksi matkailijoiden puuttuminen on voinut vaikuttaa ympäristöpääkaupunkivuoden näkyvyyteen katukuvassa.

Kansallisessa mediassa suurin potentiaalinen näkyvyys oli Ylellä, Helsingin Sanomilla ja MTV Uutisilla (Meltwater 2022). YLE seurasi

YPK-vuotta aktiivisesti, mutta Helsingin Sanomat julkaisi vain 12 artikkelia Lahden YPK-vuodesta vuonna 2021. Kansallista näkyvyyttä YPK-vuodelle toivat erityisesti I.C.E.-jääteokset Helsingissä ja tapahtuma herätti keskustelua kotimaisessa mediassa. Helsingissä toteutettiin myös ulkomainontaa mm. Helsingin päärautatieasemalla ja Musiikkitalon seinällä. Arviointikeskustelussa Kestävä Lahti -säätöön kanssa kävi ilmi, että uutisaiheiden tarjoaminen oli ollut aktiivista myös kansallisille medioille, mutta mediat keskittyvät pääosin oman alueen uutisaiheisiin. Kansallisen näkyvyyden lisäämiseksi olisi mahdollisesti voitu tehdä kansallisia yhteistoimia eri tahojen kesken, jotka olisivat tuoneet esiin sekä Lahden YPK-vuotta että Suomen ympäristötoimia niin Suomessa kuin kansainvälisellä tasolla. Siitä olisi voinut hyötyä niin Lahti kuin muutkin suomalaiset kaupungit. Vaikka YPK-hankkeella on ollut paljon yhteistyökaupunkeja, se ei näytä Meltwaterin tekemän media-analyysin ja Lahden mainetutkimuksen perusteella tuoneen kansallista näkyvyyttä koko Suomen laajuisesti.

Kansainvälisessä medianäkyvydessä onnistuttiin ja medianäkyvyyden artikkelivertailussa aikaisempien ympäristöpääkaupunkien Oslon (ympäristöpääkaupunki vuonna 2019) ja Lissabonin (ympäristöpääkaupunki vuonna 2020) kanssa Lahti sai enemmän mainintoja kuin edellä mainitut kaupungit. Lahti jäi jälkeen vain niukasti potentiaalisessa tavoitettavuudessa Oslolle, mutta pärjäsikin paremmin kuin Lissabon

(Meltwater 2022). Vuoden 2022 alussa amerikkalainen uutiskanava CNN huomioi Lahden ja otti sen mukaan vuoden 2022 suositeltavien matkakohteiden listalleen (Aalto 2022). Lahden seutu valittiin myös vuoden 2022 kymmenen parhaan eurooppalaisen matkakohteen joukkoon ja samalla Euroopan parhaaksi kestävä matkailun matkakohteeksi European Best Destinations -matkailusivustolla (Suomi 2022). Kansainvälinen huomio herätti kiinnostusta myös kansallisessa mediassa, ja Helsingin Sanomat julkaisi siihen liittyen artikkeleita Lahdesta. Näihin lukeutui mm. laaja matkailuaiheinen artikkeli Lahden alueesta (Elonen 2022). Kansainvälisestä medianäkyvyydestä kertoo sekin, että yli puolet medianäkyvyydestä kerättiin Suomen ulkopuolelta. Ympäristöpääkaupungin kansainvälisen näkyvyyden vahvistaminen oli yksi YPK-vuoden tavoitteista, joka saavutettiin hyvin.

Sosiaalisen median osalta eniten seuraajia ympäristöpääkaupungilla oli Facebookissa (Meltwater 2022). Kestävä Lahti -säätö tuotti eniten julkaisuja Twitterissä, mutta reaktioita julkaisuihin saatiin kuitenkin eniten Facebookissa. Sosiaalisen median tavoitavuus ja osumat ylsivät Kestävä Lahti -säätöön tavoitteisiin ja ne saavuttivat luonnollisesti sekä paikallista, kansallista ja kansainvälistä huomiota. Twiiteistä erottuu muutamia erityisen paljon näkyvyyttä saaneita julkaisuja, joihin lukeutuu esimerkiksi Kiinan valtion median julkaisu Lahden YPK-vuodesta. Myös esimerkiksi formulatähti Valteri Bottaksen twiitit saivat paljon kansainvälistä

huomiota. Vaikka twiitteihin oli vain linkitetty Lahden ympäristöpääkaupunkitili, niin niiden ympäristöaiheiset kuvat saivat mahdollisesti aikaan myönteistä huomiota Lahden alueelle.

Tunnettuus

Lahtelaiset olivat hyvin tietoisia YPK-vuodesta ja jo vuoden 2020 tehdyssä kaupunki- ja kuntapalvelut -tutkimuksessa (KAPA) yli 90 % tiesi tulevasta YPK-vuodesta. Samoin tammikuussa 2022 tehdyn mainekyselyn mukaan 97 % lahtelaisista tiesi Lahden toimineen ympäristöpääkaupunkina (Lahden kaupunki 2022c). Vastaajista 70 % oli kuullut YPK:sta mediasta, 36 % kaupungin tai hankkeen viestintäkanavista ja 28 % ulkomainonnasta. Ympäristöpääkaupungin titteli on ollut hyvin tunnettu Lahdessa, mutta kuten viestinnän näkyvyyden osalta todettiin, YPK-vuoden sisällön tunnettuutta on saattanut vähentää livetapahtumien puute, jotka olisivat tuoneet YPK-vuoden vielä lähemmäs erityisesti lahtelaisia. Samoin kansallinen tunnettuus olisi voinut lisääntyä esimerkiksi isojen tapahtumien avulla, jotka olisivat voineet kerätä kotimaanmatkailijoita. Ulkopaikkakuntalaisille tammikuussa 2022 toteutetun mainekyselyn mukaan vain 30 % vastaajista tiesi Lahden toimineen Euroopan ympäristöpääkaupunkina. Heistä suurin osa oli kuullut asiasta mediasta ja 14 % kaupungin tai YPK-hankkeen viestintäkanavista (Ulander ym. 2022). Yllättävää oli se, että vastaajista ne, joille ympäristöasiat ovat tärkeitä, eivät olleet

YPK:sta parhaiten tietoisia, toisin kuin esimerkiksi teknologisesti kehityksestä kiinnostuneet. Mainekyselyn perusteella Lahti ei erityisesti profiloitu ympäristökaupunkina, mikä on voinut vaikeuttaa YPK:n viestinnän tavoitavuutta. Viestinnän tunnettuutta arvioitiin myös YPK-vuoden kumppaniyritysten vastausten perusteella. Kumppaniyritykset arvioivat keskiarvolla 3,6 (asteikko 1–5) saaneensa YPK-vuodesta tunnettuus-, näkyvyys- tai viestinnällistä hyötyä. Tavoitteeksi oli määritelty keskiarvo 4, joten siitä jäätii hieman.

Brändi- ja mielikuvahyöty

Kuntalaiskyselyissä vuoden 2021 aikana kysyttiin lahtelaisten mielipidettä Lahden YPK-vuoden tärkeydestä. Noin 70 % piti titteliä melko tai erittäin tärkeänä (Gaia 2021). Kumppaniyritykset arvioivat keskiarvolla 3,5 (asteikko 1–5) hyötyneensä YPK-vuoteen osallistumisesta, jossa YPK-vuoden viestintä vaikuttaa osaksi. AFRYn arviointia varten toteuttaman viestinnän sidosryhmäkyselyn mukaan yli 60 % vastaajista koki Lahden kaupunkibrändin vahvistuneen paljon ympäristöpääkaupunkivuoden seurauksena ja lähes 90 % vastaajista Lahden ja lähialueiden maineen muuttuneen myönteisemmäksi YPK-vuoden viestinnän seurauksena. Lahden kaupungin mainekyselyn perusteella yli puolet vastanneista lahtelaisista (56 %) oli sitä mieltä, että ympäristöpääkaupunkina toimiminen muutti heidän mielikuvaansa Lahdesta myönteisemmäksi ja ulkopaikkakuntalaisista näin arvioi 55 %

vastaajista, jotka tiesivät Lahden toimineen ympäristöpääkaupunkina.

Osallistavuus

Viestinnän osallistavuudessa arvoitiin, miten viestintä edesauttoi ihmisten osallistamista YPK-vuoden aktiviteetteihin ja seuraamiseen. Kuntalaiskyselyssä kävi ilmi, että osa vastaajista olisi kaivannut tapahtumien markkinointia näkyvämmäksi. Kestävä Lahti -säätöön väliraporttien mukaan sosiaalista mediaa käytettiin vahvasti tapahtumamarkkinoinnin kanavana, mutta kuntalaiskyselyn mukaan moni vastaajista koki, ettei ollut saanut tietoja tapahtumista, vaikka oli seuraajana YPK-vuoden somesisällössä (Gaia 2021). Toisaalta esimerkiksi ILMAVA-hankkeen kaupunkien vertaisarvioinnin raportti toteaa, että isojen massojen osallistaminen ilmastoyhteistyöhön on ollut haaste Lahdessa jo aiemmin ja viestintä tavoittaa luultavasti vain jo ympäristötietoiset. Sosiaalisen median lisäksi muina viestinnän kanavina Kestävä Lahti -säätö käytti verkkosivuja, uutiskirjeitä, kumppanikirjeitä ja mediatiedotteita.

YPK-vuoteen osallistumisen suosituin muoto oli kuntalaiskyselyjen mukaan selvästi ympäristöpääkaupunkivuotta koskevan uutisoinnin seuraaminen mediasta (60–70 % kuntalaiskyselyyn vastaajista vuoden aikana). Vuoden 2021 ensimmäisen puolen vuoden aikana noin viidennes kuntalaiskyselyyn vastaajista oli osallistunut keskusteluun sosiaalisessa

mediassa ja vuoden toisella puolikkaalla määrä hiukan kasvoi noin kolmanteen kuntalaiskyselyyn vastaajista. YPK-vuoden uutiskirjeen tilaajamäärät olivat korkeita sekä suomen (yli 1100 tilaajaa) että englannin kielellä (470 tilaajaa) ja esimerkiksi projektitukihaku keräsi yhteensä 362 hakemusta, joten viestintä onnistui tavoittamaan ja osallistamaan sidosryhmiä YPK-vuoteen. Kuten aiemmin todettu kappaleessa 3.2.4, Lahden kaupunki voi hyötyä YPK-vuoden laajasta viestintätyöstä ja tunnistaa ongelmakohtia esimerkiksi vuorovaikutteisen viestinnän lisäämisen osalta YPK-vuonna tuotetun kysely- ja muun tutkimusaineiston pohjalta.

Vastaavuus odotuksiin

Viestinnän sidosryhmäkyselyn perusteella yli puolet vastaajista koki, että ympäristöpääkaupungin viestintä oli vastannut odotuksia jonkin verran ja lähes 40 % vastasi, että viestintä oli vastannut odotuksiin hyvin. Yli 60 % vastaajista oli sitä mieltä, että YPK-vuoden viestintä on nostanut esiin Lahden mainetta ympäristötoiminnan edelläkävijäkaupunkina. Projektitukea saaneista tahoista reilu kolmannes oli erittäin tyytyväisiä YPK-vuoden viestinnän tarjoamaan lisäarvoon projektien markkinoinnissa ja tiedotuksessa ja melko tyytyväisiä oli lähes 40 % vastaajista. Pääyhteistyö- ja tekijäkumppanirytykset ovat kumppanikyselyssä olleet tyytyväisiä kommunikaation toimivuuteen YPK:n kanssa, vastausten keskiarvo on 4 (asteikko 1–5).

4.3 YHTEENVETO VIESTINNÄN VAIKUTUKSISTA

YPK-vuoden viestintä on ollut monipuolista ja erilaisia viestintäkeinoja on hyödynnetty ulkomainonnasta printtimediaan sekä sosiaaliseen mediaan ja tapahtumien yhteydessä tapahtuvaan viestintään. YPK-vuosi on ollut tunnettu erityisesti Lahdessa. Kansallinen tietoisuus YPK-vuodesta olisi voinut olla suurempi, mutta viestintä onnistui muutamilla isommilla kampanjoilla saamaan myös kansallisen median huomion. Kansainvälisen näkyvyyden saavuttaminen oli yksi YPK-vuoden tavoitteista, joka saavutettiin hyvin.

Tulosten perusteella YPK-vuoden viestintä onnistui muuttamaan Lahden ja Päijät-Hämeen mainetta myönteisemmäksi ja YPK-vuodesta koettiin olevan hyötyä Lahdelle jatkossa. YPK-vuoden viestintä on tuonut paljon lisäresursseja ympäristötyön viestintään, jonka pohjalta Lahden kaupungin on hyvä jatkaa ympäristö- ja ilmastoviestinnän sekä vuorovaikutteisuuden kehittämistä jatkossa.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET

Lahden ympäristöpääkaupunkivuosi 2021 ja koko yli kaksivuotinen hanke on vaikutusten arvioinnin perusteella onnistunut toteutuksessaan hyvin. Monissa keskusteluissa, lehtiartikkeleissa ja eri asukas- ja kumppanikyselyissä kiittäviä arvioita hyvin toteutetusta hankkeesta on tullut reilusti enemmän kuin kriittisiä huomioita. Erityisesti COVID19 -pandemiaolosuhteiden vaihdellessa ympäristöpääkaupunkivuoden järjestelyt ovat joutuneet jatkuvaan turbulenssiin ja näissä haastavissa olosuhteissa onnistumiset ovat merkittäviä ja niistä hanketta ja hankeorganisaatiota on erityisesti kiiteltä.

Lahden ympäristöpääkaupunkivuoden tavoitteet olivat tiivistettynä sujuva ja hyvinvointia lisäävä arki, parhaat ympäristöratkaisut kestäviin kaupunkeihin sekä ympäristöpääkaupungin kansainvälisen näkyvyyden vahvistaminen. Näistä viimeksi mainittu onnistui ehkä jopa yli odotusten kansainvälisen median kiinnostuttua Lahdesta. Kaupunki pääsi vuoden 2022 alussa amerikkalaisen uutiskanava CNN:n tämän vuoden suositeltavien matkakohteiden listalle sekä European Best Destinations -matkailusivustolla Lahden seutu äänestettiin kymmenen parhaan eurooppalaisen matkakohteen joukkoon. Tällaisten mainintojen voi katsoa olevan suoraa seurausta YPK-vuoden tuomasta näkyvyydestä maailmalla.

Tavoitteista sujuva ja hyvinvointia lisäävä arki on ollut paikallisesti merkittävin ja sitä on pyritty tuomaan esiin hankkeen viestinnässä sekä YPK:n

rahoittamissa projekteissa ja tapahtumissa. Näiden kautta kaupunkilaiset ovat päässeet osallistumaan ympäristöpääkaupunkivuoden tekemiseen. Osallisuus, yhdessä tekeminen ja konkreettiset, esimerkiksi kestäväää liikkumista edistäneet hankkeet ja niiden lopputulokset jäävät toivottavasti paikallisesti elämään ja lisäävät asukkaiden hyvinvointia ja edistävät samalla alueen ympäristötavoitteita osaltaan.

Tavoite, jolla olisi kansallisesti merkitystä ympäristöasioiden eteenpäin viemiseksi, eli parhaat ympäristöratkaisut kestäviin kaupunkeihin antoi odottaa enemmän kuin mitä YPK-vuoden aikana ehdittiin saada aikaan. Tuotteistettujen ympäristöratkaisujen osalta ei päästy tavoiteltuun määrään. Rahoitetuissa hankkeissa on kehitetty ratkaisuja, joista toivottavasti löytyy vielä niitä, joita voidaan monistaa muidenkin kaupunkiseutujen käyttöön. Hankkeissa oli mukana erityisesti ilmastoon liittyviä, kansallisesti kaupunkien ilmastotavoitteita edistäviä vertailuja, mutta arvioinnin perusteella ei voida todeta, olisivatko nämä hankkeet toteutuneet ilman ympäristöpääkaupunkivuoden rahoitusta.

Ympäristöpääkaupunkivuoden aikana on onnistuttu luomaan laaja kaupunkiverkosto ja yhteensä 37 kaupunkia on ollut yhteistyössä Lahden kanssa tapahtumissa, viestinnässä ja kehityshankkeissa. Tämä verkosto olisi kyettävä hyödyntämään jatkossa kaupungin ympäristötyön näkyvyyden ja yhteistyössä oppimisen vuoksi.

Esimerkiksi ILMAVA-hankkeessa tehty kaupunkien vertaisarviointi eri toimintoja tarkastellen voisi olla hyödyllinen kaupunkiorganisaatioille. Lahden ja YPK-hankkeeseen osallistuneiden Päijät-Hämeen kaupunkien ja kuntien yhteistyö on vahvistunut, ja kaikki kokevat hyötyneensä Lahden ympäristöpääkaupunkiudesta, mistä on hyvä jatkaa eteenpäin seudullisen ympäristöasioiden edelläkävijyyden maineen kasvattamista.

Lahti oli 12. Euroopan ympäristöpääkaupunki ja tulee saamaan pitkään näkyvyyttä ympäristöpääkaupunkien listalla. Viron pääkaupunki Tallinna on valittu EU:n vuoden 2023 ympäristöpääkaupungiksi ranskalaisen Grenoblen jälkeen. Tallinnan maantieteellisen läheisyyden voisi hyödyntää kaupunkien välisenä yhteistyönä ja samalla Lahti voisi saada lisää näkyvyyttä oman vuotensa hankkeille ja tuloksille. Lahden kaupunki voisi nostaa jo vuonna 2023 esiin oman ympäristöpääkaupunkivuotensa tuomia hyötyjä, vaikka kaupungin suunnitelmissa on tehdä uusi vaikutusten arviointi viiden vuoden päästä YPK-vuoden loppumisesta. Kun ympäristöratkaisujen tuotteistaminen etenee, niitä olisi hyvä tarjota juuri Tallinnan ympäristöpääkaupunkivuoden kokeiluiksi. Voisiko esimerkiksi CitiCAPin henkilökohtaisen liikkumisen päästökauppasovelluksen herättää tuolloin henkiin?

Ympäristöpääkaupunkivuoden aikana on alettu valmistella viittä vaikuttavuushanketta,

joilla ympäristöpääkaupunkivuoden aikana alkanutta työtä on tarkoitus jatkaa ja saavuttaa tuloksia vuodesta 2022 eteenpäin. Näistä hankkeista on jo aiemmin tässä arvioinnissa mainittu sähköisen liikenteen klusteri ja hiilineutraalin rakentamisen kehityskeskus. Hankkeilla on siis kytkentä elinkeinoelämään, koulutukseen ja tutkimukseen, mikä tukee ympäristöpääkaupunkivuoden laaja-alaisen yhteistyön jatkamista. Suunnitelluista hankkeista kaksi, nuorten osallistumismahdollisuuksien tukeminen ja Lahden kansallinen ja kansainvälinen vaikuttavuus, ovat vielä melko yleisellä tasolla olevia, Lahden kaupungin koordinoitavia hankkeita (Kestävä Lahti 2021b). YPK-organisaation purkautuessa on suuri vaara, että näistä hankkeista jää puuttumaan sellaista konkretiaa, joka veisi asiaa eteenpäin. Lahden kaupungin organisaatio on myös tehnyt paljon työtä ympäristöpääkaupunkivuoden eteen ja olisi huolehdyttävä siitä, että organisaatiossa jaksetaan jatkaa työtä edelleen, kun resurssit pienenevät.

Viides vaikuttavuushanke on Luontoaskel terveyteen, jossa jo marraskuussa 2021 julkaistiin vuoteen 2032 ulottuva Lahden seudun uusi terveys- ja ympäristöohjelma (Kestävä Lahti 2021b). Kytkentä terveyden ja ympäristön välillä on mielenkiintoinen, koska se tuo ympäristöasiat huomaamatta lähemmäs jokaista asukasta. Yleisesti ottaen suomalaisten arvoissa oma terveys on korkealla ja tämä tulee esiin vaikkapa Lahden mainitutkimuksessakin,

taustakysymysten perusteella vastaajista hieman suurempi osa valitsee liikunnan ja terveelliset elämäntavat tärkeämmäksi kuin ympäristöasiat (Ulander ym. 2022). Terveiden kautta viestiminen ja hyvinvoinnin lisääminen voi auttaa asukkaita ilmastonmuutoksen ja luontokadon ymmärtämisessä (Perälä 2021). Tähtäimessä hankkeella on tietysti myös säästöt sosiaali- ja terveysmenoissa. Lisäksi tämä vaikuttavuushanke on jälleen yksi osoitus siitä, että Lahden seudulla haetaan ennakkoluulottomasti ympäristöratkaisuja.

Tämän vaikutusten arvioinnin hankinnan yhteydessä oli esillä, että se voisi tukea Lahden kaupungin vastuullisuusraportin valmistelua. Kaupungin vastuullisuusraportin olisi hyvä perustua YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelmaan Agenda 2030:een. Kestävä kehityksen tavoitteet ohjaavat hyvin vastuullisuusraportin sisältöä. Tarkastelussa ei kannata jäädä ylätasolle, vaan tutkia kestävä kehityksen tavoitteiden alatavoitteet, niiden avulla voi löytyä myös uusia mitattavia kohteita. Kaupungin omat tavoitteet on hyvä miettiä mitattaviksi, tällöin tavoitteita pystytään luotettavammin seuraamaan. Käytännössä Lahden kaupungilla on jo esimerkiksi Ympäristökatsauksessaan 2020 otettu esiin kestävä kehityksen tavoitteet, mutta mittareiden liittymistä niihin ei ole erikseen käsitelty. Kestävä kehityksen tavoitteet jäävät enemmänkin raportin kuvitukseksi eikä niiden merkitys konkretisoidu lukijalle.

– LÄHTEET

Aalto, M. (2022). Lahti päätyi kansainvälisen uutismedian parhaiden matkakohteiden listalle. Helsingin Sanomat, 2.1.2022. Luettu 4.1.2022. Saatavilla: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000008513959.html>

Elonen, P. (2022). Hiihtäjän taivas. Helsingin Sanomat, 15.1.2022, Ympäristö. Luettu 4.2.2022. <<https://www.hs.fi/hyvinvointi/art-2000008503538.html>>

Energiatehokkuussopimukset (2021). Tällaisia ovat vuoden 2021 energianerokkaat teot. 9.12.2021. Luettu 9.2.2022. Saatavilla: <<https://energiatehokkuussopimukset2017-2025.fi/vuoden-2021-energianerokkaat-teot/>>

Gaia (2021). Lahti Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 – Kuntalaiskyselyt Q1-Q4, yhteenveto.

Global Compact Network Finland (2022). YK:n kestävä kehityksen tavoitteet. Luettu 7.2.2022. Saatavilla: <<https://www.globalcompact.fi/kestavan-kehityksen-tavoitteet>>

Greenlahti (2020). Käytännön ympäristöopas tapahtumille. Luettu 3.2.2022. Saatavilla: <https://greenlahti.fi/wp-content/uploads/2020/08/Ymp%C3%A4rist%C3%B6opas_tapahtumille.pdf>

Greenlahti (2021a). Jääteos Helsingin kansalaistorilla muistuttaa ilmastonmuutoksen uhkista. Luettu 14.2.2022. Saatavilla: <https://greenlahti.fi/jaateos-helsingin-kansalaistorilla-muistuttaa-ilmastonmuutoksen-uhkista>

Greenlahti (2021b). Kannanotto jäällä: Uusi pelinnumero jokaiselle Pelicans-pelaajalle. Luettu 3.2.2022. Saatavilla: <<https://greenlahti.fi/kannanotto-jaalla-uusi-pelinnumero-jokaiselle-pelicans-pelaajalle>>.

Greenlahti (2022a). Faktat. Luettu 24.1.2022. Saatavilla <https://greenlahti.fi/faktat>

Greenlahti (2022b). Ympäristöpääkaupungin innovaatiokilpailusta osallistava kylätalkoot-toimintamalli asukastoiminnan kehittämiseen. Luettu 14.2.2022. Saatavilla: <https://greenlahti.fi/ymparistopaakaupungin-innovaatiokilpailusta-osallistava-kylatalkoot-toimintamalli-asukastoiminnan-kehittamiseen>

Kestävä Lahti (2021a). Kestävä Lahti -säätö, hallituksen kokous 3.12.2021.

– LÄHTEET

Kestävä Lahti (2021b). Väliraportti: Lahti – Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021. 1.11.2021.
Kestävä Lahti (2022). Kestävä Lahti -säätio, työkokoukset 10.1.2022 ja 2.2.2022.

Koskinen, T. (2021). Green Lahti on antanut yrityksille mahdollisuuksia kasvuun – myös kyselyitä isojen yritysten sijoittumisesta Lahden alueelle ennätysmäärä. Etelä-Suomen Sanomat, 27.9.2021. Luettu 9.2.2022. Saatavilla: < <https://www.ess.fi/paikalliset/4308002>>

Kulonen, A. (toim.) (2021a). Lahden seudun ympäristökatsaus 2020. Lahti, Markprint. 17/2020. Saatavilla: <<https://www.lahti.fi/tiedostot/lahden-seudun-ymparistokatsaus-2020/>>

Kulonen, A. (2021b). Hiilineutraali Lahti 2025 – kuinka saavuttaa hiilineutraalius 10 vuotta ennen muita? Lahden kaupunki 28.1.2021. Luettu 13.2.2022. Saatavilla: <<https://www.lahti.fi/blogi/hiilineutraali-lahti-2025-kuinka-saavuttaa-hiilineutraalius-10-vuotta-ennen-muita/>>

Kuntaliitto (2022a). ILMAVA-valmennus: Vertaisarviointista uutta vauhtia suurten kaupunkien ilmastotyöhön. 1.2.2022. Luettu 8.2.2022. Saatavilla: < <https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2022/ilmava-valmennus-vertaisarviointista-uutta-vauhtia-suurten-kaupunkien>>

Kuntaliitto (2022b). ILMAVA-valmennus: Asikkalassa ilmastotyön resurssivajetta paikataan yhteistyötä tiivistämällä. 26.1.2022. Luettu 8.2.2022. Saatavilla: <<https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2022/ilmava-valmennus-asikkalassa-ilmastotyon-resurssivajetta-paikataan-yhteistyota>>

Lahden kaupunki (2021a). Kaupunginjohtajan talousarvioesitys. Luettu 7.2.2022. Saatavilla: < [lahti.fi https://www.lahti.fi/uutiset/kaupunginjohtajan-talousarvioesitys-lahti-valmistautuu-lahivuosien-suuriin-muutoksiin-veroprosentti-ennallaan/](https://www.lahti.fi/uutiset/kaupunginjohtajan-talousarvioesitys-lahti-valmistautuu-lahivuosien-suuriin-muutoksiin-veroprosentti-ennallaan/)>

Lahden kaupunki (2021b). CitiCAP -hankkeen loppuraportti. Luettu 14.2.2022. Saatavilla: < <https://www.lahti.fi/tiedostot/citicap-hankkeen-loppuraportti/>>

Lahden kaupunki (2021c). Osallisuusmalli. Luettu 3.2.2022. Saatavilla: <<https://www.lahti.fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/osallistu-ja-vaikuta/osallisuusmalli/>>

Lahden kaupunki (2022a). TILDA – tilastotietoa Lahdesta. Luettu 9.2.2022. Saatavilla: < <http://www4>.

– LÄHTEET

[lahti.fi/verkkotilastointi/](https://www.lahti.fi/verkkotilastointi/)>

Lahden kaupunki (2022b). Uutinen Lahden väkiluvusta. Luettu 9.2.2022. Saatavilla: < <https://www.lahti.fi/uutiset/lahden-vakiluku-oli-120-093-joulukuussa-%e2%80%8b2021/>>

Lahden kaupunki (2022c). Maine- ja asukastutkimus.

Lahti Energia (2021). Hartwall ja Lahti Energia rakentavat biokaasulaitoksen – energiaa saadaan oluen panemisessa syntyvästä mäskistä. 12.8.2021. Luettu 13.2.2022. Saatavilla: <<https://www.lahtienergia.fi/ajankohtaista/hartwall-ja-lahti-energia-rakentavat-biokaasulaitoksen-energiaa-saadaan-oluen-panemisessa-syntyvasta-maskista/>>

Meltwater (2022). Lahti Green Capital 2021 – Medianäkyvyyden analyysi.

Ojala, E. & Kulonen, A. (2021). Lahden hiilineutraaliustavoite 2025 kiinnostaa maailmalla. Lahden kaupunki 2.12.2021. Luettu 9.2.2022. Saatavilla: < <https://www.lahti.fi/blogi/lahden-hiilineutraaliustavoite-2025-kiinnostaa-maailmalla/>>

Perälä, S. (2021). Lahden seudun uutta terveys- ja ympäristöohjelmaa kutsutaan urauurtavaksi ja valtakunnallisestikin poikkeukselliseksi – ”Päijät-Hämeessä jos jossakin Suomessa on valmiutta tällaiseen ajatteluun”. Etelä-Suomen Sanomat 21.11.2021. Luettu 6.2.2022. Saatavilla: < <https://www.ess.fi/paikalliset/4375763>>

Perälä, S. (2022). ”Ei syytä mustasukkaisuuteen, kun Lahti on otsikoissa” – Lahden naapurikuntien johtajat ovat samoilla linjoilla siitä, mikä ympäristöpääkaupunkivuoden suurin hyöty oli. Etelä-Suomen Sanomat 25.1.2022. Luettu 7.2.2022. Saatavilla: < <https://www.ess.fi/paikalliset/4454351>>

Sitowise (2022). Kuntien kulutuksen hiilijalanjälki selvitettiin ensimmäistä kertaa. 26.1.2022. Luettu 28.1.2022. Saatavilla: <<https://www.sitowise.com/fi/uutiset/kuntien-kulutuksen-hiilijalanjalki-selvitettiin-ensimmaista-kertaa>>

Suomen YK-liitto (2022). Kestävän kehityksen tavoitteet. Luettu 24.1.2022. Saatavilla: < <https://www.ykliitto.fi/yk-teemat/kestavan-kehityksen-tavoitteet>>

– LÄHTEET

Suomi, K. (2022). Lahden seutu valittu Euroopan 9. parhaaksi matkakohteeksi. YLE Uutiset 11.2.2022. Luettu 18.2.2022. Saatavilla: <<https://yle.fi/uutiset/3-12313789>>

Turunen, S. (2019). Lahdesta Euroopan ympäristöpääkaupunki vuodelle 2021 – sai tittelin ensimmäisenä suomalaiskaupunkina. Yle Uutiset 20.6.2019. Luettu 13.2.2022. Saatavilla: <<https://yle.fi/uutiset/3-10842352>>

Ulander, M., L. Koskimies, K. Valkiaranta, M. Levola (2022). Mainetutkimus 2022, Lahden kaupunki 4.2.2022. Innolink.

Uuskallio, V. (2021). Lahti näkyi kansainvälisesti, mutta vierailut jäivät vähiin – 7 miljoonan euron ympäristöpääkaupunkihanke päättyy, mutta suurimmat hyödyt korjataan vasta tulevaisuudessa. Etelä-Suomen Sanomat 5.12.2021. Luettu 9.2.2022. Saatavilla: < <https://www.ess.fi/paikalliset/4393997>>

– LIITTEET

Liite 1. Viestinnän arvioinnin sidosryhmäkysely